

Amnesty press

NR 1 2016

EL SALVADOR

"Jag anklagades för
abort och fick sitta
sju år i fängelse"

SIDAN 20

MALAWI

"Jag blev bortgift
när jag var elva år"

SIDAN 48

HÖGT SPEL I ANKARA

Vart är Turkiet på väg?

SIDAN 30

Den viktiga trovärdigheten

Nyheten om att den rysk-tyska flickan Lisa, 13, hade rövats bort i Berlin och hållits som sexslav i 30 timmar för att gruppvåldtas av "araber" medan tysk polis mörkade händelsen blev en stor nyhet i Ryssland och landets utrikesminister *Sergej Lavrov* var upprörd över den fruktansvärda händelsen. "Bevis" sades finnas i en video på Facebook där en förövare skröt om vad som hade hänt. Även efter att tysk polis förklarat att historien inte var sann och att Lisa hade sovit över hos en kompis fortsatte ryska medier att berätta om den påstådda gruppvåldtäkten.

I en tid då vilken lögn som helst kan få blixtsnabb spridning och "snackisar på sociala medier" tolkas som sanningar medan propaganda har större möjligheter än någonsin tidigare att nå en global publik så måste organisationer som Amnesty International vara extremt noga med både trovärdighet och opartiskhet. Det är detta som gör att Amnestys rapporter och krav får tyngd och kan påverka.

Amnestys uppgift är att motverka och påtala grova människorättskränkningar oavsett vilka som är skyldiga eller även om motiven kan verka välmotiverade.

Undantagstillståndet i Frankrike infördes efter attackerna i Paris den 13 november 2015 då 130 personer dödades. Den 4 februari kom Amnesty med en rapport som

ULF B
ANDERSSON

Chefredaktör

FOTO: SANDRA JOHNSON

varnade för att husrannsakingar och husarrest används "på ett diskriminerande sätt och att de särskilt riktas mot muslimer, ofta baserat på deras tro och religiösa utövning snarare än på några konkreta bevis på kriminellt beteende".

Efter al-Qaidas attacker mot USA den 11 september 2001 inledde USA kriget mot terrorismen där tortyr blev tillåtet att använda. Den 5 februari offentliggjorde Pentagon 198 bilder där fångar misshandlats på amerikanska anläggningar i Irak och Afghanistan. Enligt Pentagon kom bilderna från brottsutredningar där totalt 65 USA-anställda ska ha dömts. Samtidigt är många andra bilder hemligstämplade. Amnesty påpekade att dessa övergrepp inte berodde på några få rötter utan att tortyren var sanktionerad och beordrad från högsta politiska och militära nivå och krävde att de ansvariga ställs inför rätta.

När det ryska försvarsdepartementet den 23 december 2015 hävdade att Amnesty är "selektivt" i sin kritik och att Amnesty-rapporten om hundratals civila dödsoffer i Rysslands flygkrig i Syrien var "totalt falsk" kunde Amnesty hänvisa till sin omfattande dokumentation och att möjliga krigsförbrytelser kritiseras oavsett vilken sida som begår dem.

Ulf B. Andersson

AMNESTY PRESS är ett forum för information och diskussion kring mänskliga rättigheter samt de områden som faller inom ramen för Amnestys globala och övergripande prioriteringar. Amnesty Press leds av en självständig redaktör som också är ansvarig utgivare. Artiklar representerar inte nödvändigtvis Amnestys åsikter. Det gäller även annonsmaterial, till exempel bilagor. Amnesty Press utges av Amnesty International, svenska sektionen.

REDAKTION: Ulf B. Andersson, redaktör, ansvarig utgivare. Malin Engman (layout), Vera Häggblom (sociala medier).
GRAFISK FORM/AD: A4/Lotta Lundin.
REPRO: A4/Lotta Lundin.
ADRESS: Box 4719, 116 92 Stockholm.
TELEFON: 08-729 02 00, fax: 08-729 02 01.
E-POST: ap@amnesty.se
HEMSIDA: amnestypress.se
PRENUMERATION: 200 kr.

SVENSKA SEKTIONEN: Postgiro 900072-0, bankgiro 900-0720.
TRYCKERI: V-TAB AB, Vimmerby, 2015.
PRESSLÄGGNING: 22 februari 2016. Utkommer med fyra nummer 2016.
MANUSSTOPP: nr 2/2016: 16 maj
HOS LÄSARNA: 20 juni 2016.
ISSN: 0284-7108. Detta nummer trycks i 97 275 exemplar.
OMSLAG: Lotta Lundin.

FLYKTEN. Fem år av krig i Syrien har skapat ett hårt tryck på Jordanien. Officiellt finns 635 000 registrerade flyktingar från Syrien, varav 80 000 bor i lägret i Zaatari.
FOTO: WIKIMEDIA

22 DEN HÅRDASTE ABORTLAGEN

I El Salvador är abort totalt förbjudet. Kvinnor döms till långa fängelsestraff och Carmen Guadalupe Vasquez fick sitta över sju år i fängelse anklagad för abort sedan hennes barn dött vid födelsen.

VART ÄR TURKIET PÅ VÄG?

30 I Turkiet är det nu öppet krig i kurdiska delar, nya bombattentat skakar landet och armén beskuter mål inne i Syrien. Bitte Hammargren och Helin Sahin förklarar och analyserar ett land vars utveckling påverkar både regionen och Europa.

DESSUTOM

6

GODA NYHETER

Leyla och Arif Yunus, Azerbajdzjans mest kända samvetsfångar, har villkorligt frigivits.

39

KRÖNIKA

Andrea Bodekull rapporterar från rättegångarna i Guatemala.

52

SÅ GICK DET SEN

Georgienkriget år 2008 undersöks nu av ICC.

FOTO: EMMA SUNDELIN

SYSTRAR. Fades och Magret Chimaimba har återförenats och bor i huvudstadens Lilongwes fattigare delar.

BARNÄKTENSKAP FÖRBJUDS

48 I Malawi gifter sig hälften av flickorna före 18 års ålder. Nu finns en lag som höjer åldersgränsen för giftermål till 18 år.

FRI EFTER 43 ÅR

DEN 19 FEBRUARI gick *Albert Woodfox* (till höger) tillsammans med sin bror, *Michael Mable*, ut ur ett fängelse i Louisiana, USA. *Albert Woodfox* var den fänge i USA som hade tillbringat längst tid, 43 år, i isoleringscell. I samband med sin 69-årsdag gick *Albert Woodfox* med på en uppgörelse med åklagarsidan där han inte bestred anklagelsen om dråp år 1972 utan att han därmed erkände sig skyldig till brottet.

Albert Woodfox avtjänade ett straff för väpnat rån när fångvaktaren *Brent Miller* år 1972 knivhögs till döds. *Woodfox* och en medfänge, *Herman Wallace*, dömdes för mord och sattes i isoleringscell.

Albert Woodfox har alltid vidhållit att de inte var skyldiga och att de pekades ut som straff för att de hade engagerat sig i Svarta Panter-partiet. Någon teknisk bevisning fanns inte och rättegångarna innehöll många tveksamheter.

Albert Woodfox tackade i samband med frigivningen sin bror *Michael* och sina tidigare medfångar *Robert King* (fri år 2001) och *Herman Wallace* (avled år 2013) för stöd under alla år.

Han tackade också de många medlemmarna i *The International Coalition to Free the Angola 3*, *Amnesty International* och *Roddick Foundation* "som alla har stött mig i denna långa kamp".

FOTO: BILLY SOTHERN/EPA/TT

STOP
NO
WEAPONS
BEYOND
THIS POINT

PLAN MOT BARNÄKTENSKAP

 I DECEMBER meddelade Ministeriet för social aktion och nationell solidaritet i Burkina Faso att en nationell strategi (2016–2025) och en treårig aktionsplan (2016–2018) har antagits för att förhindra barnäktenskap i landet. Siffror från Unicef visar att 52 procent av kvinnorna har gift sig före 18 år och tio procent redan innan de har fyllt 15 år. Officiellt tillåts giftermål först vid 17 år (kvinnor) och 20 år (män). Barnäktenskap i Burkina Faso var en av frågorna som Amnesty lyfte fram i kampanjen "Skriv för frihet" i slutet av år 2015.

FILEP KARMA FRI EFTER TIO ÅR

 EFTER MER ÄN ett årtionde i fängelse frigavs den västpapuanske självständighetsaktivisten **Filep Karma** den 19 november 2015.

– Filep Karma borde inte ha tillbringat en enda dag i fängelse och det var en upprörande travesti på rättvisa att han överhuvudtaget ställdes inför rätta, sade **Josef Benedict**, kampanjchef för Amnesty Internationals avdelning för Sydostasien.

Filep Karma deltog då cirka 200 personer samlades till en fredlig ceremoni i Abepura den 1 december 2004 för att hissa den flagga, Morning Star, som användes år 1962 när Västpapua, då Nederländska Nya Guinea, utropade självständighet. Indonesien införlivade dock området 1969. Filep Karma dömdes till 15 års fängelse.

HALLÅ AMNESTY. **Filep Karma** talar i telefon med Amnesty efter att han frigetts. FOTO: KONTRAS/AI

Geologen Jevgenij

 DEN 10 NOVEMBER 2015, gav en domstol order om att **Jevgenij Vitisjko** skulle släppas den 20 november, då han avtjänat halva sitt straff. Åklagaren överklagade dock beslutet och först den 22 december kunde Jevgenij Vitisjko lämna fängelonen Sadovaja i Tambov oblast. Återstoden av straffet kommer han avtjäna i frihet med restriktioner vilket i praktiken innebär att han har kommunarrest i hemorten Tuapse.

Jevgenij Vitisjko är geolog och

miljöaktivist och en av nyckelfigurerna i miljöorganisationen *Environmental Watch for the North Caucasus* – (EWNC). Amnesty anser att han är samvetsfånge som har fängslats för sin fredliga aktivism.

Det väckte stor internationell uppmärksamhet när Jevgenij Vitisjko greps inför OS i Sotji i februari 2014 och dömdes till 15 dagars fängelse för "småhuliganism" då han påstods ha svurit vid en busshållplats. Efter att ha suttit av de 15 dagarna började han av-

I KOMMUNARREST. Jevgenij Vitisjko på en bild år 2011. FOTO: YULIYA NABEREZHNYA/AI

Vitisjko frigiven

tjäna ett straff på tre års fängelse för att han skulle ha skadat ett stängsel i samband med att han avslöjade olagligt byggande i ett skyddat skogsområde.

Bygget tillhörde **Alexander Tkachev**, tidigare guvernör i Krasnodar Krai och numera rysk jordbruksminister. Under tiden i fängelset utsattes Jevgenij Vitisjko för en rad bestraffningar för brott mot uppföranderegler, däribland att han suttit på sin säng på icke-tillåtna tider, att han gett en frysan med-

fånge ett klädesplagg och att han förvarat mat på otillåten plats.

– Efter månader av internationella och inhemska påtryckningar har äntligen de ryska myndigheterna gått med på att frige Jevgenij Vitisjko, sade **Sergej Nikitin**, chef för Amnesty i Ryssland efter beskedet den 10 november.

Fängslandet har handlat om ett cyniskt drag från myndigheterna vars enda avsikt var att se till att han skulle vara fängslad under OS i Sotji.

 Jag är mycket orolig för min familj. Jag såg grushögarna av vad som är kvar av min hemstad efter inbördeskriget i Jemen."

Samir Naji Moqbel skriver till brittiska människorättsorganisationen Reprieve från Guantánamo strax innan han blev frigiven den 14 januari. Tio fångar från USA:s fångläger flögs då till Oman som lovat att ta emot dem. Reprieve var rättsliga ombud för Samir Naji Moqbel som fördes till Guantánamo i januari 2002. År 2009 förklarade USA att han var klar för frigivning men han blev kvar till början av år 2016.

PARET YUNUS ÄR FRIA

 DEN 9 DECEMBER meddelades att **Leyla Yunus** hade blivit villkorligt frigiven. Hennes make, **Arif Yunus**, frigavs den 12 november av medicinska skäl. De bägge dömdes den 13 augusti till åtta, respektive sju och ett halvt års fängelse för "bedrägeri" och andra påstådda brott. Domarna väckte en storm av protester från organisationer, däribland Europarådets parlamentariska församling, Amnesty International och Human Rights Watch.

– Detta är ett steg i rätt riktning och borde öppna för villkorlös frihet, inte bara för Leyla Yunus utan också för alla samvetsfångar i Azerbajdzjan, sade **Denis Krivosheev**, chef för Amnestys avdelning för Europa och Centralasien, den 9 december.

Amnesty uppskattar att det finns 18 samvetsfångar i Azerbajdzjan och myndigheterna har sedan i somras skärpt sin politik mot oliktankande. Paret Yunus är också anklagade för "högförräderi" och den processen är ännu inte avgjord.

80 000 INVÅNARE. I flyktinglägret Zaatari får invånarna stöd av FN. De flesta syriska flyktingar i Jordanien bor utspridda i provisoriska hem.

FOTO: WIKIPEDIA

FAST I FLYKTINGS LIMBO

Efter fem års inbördeskrig har över en miljon flytt från Syrien till Jordanien. De allra flesta hamnar i tältläger i ett slags ingenmansland. De kommer varken in i samhället eller kan åka hem.

TEXT: THOMAS AUE SOBOL

FOTO: WIKIPEDIA

JORDANIEN

HUVUDSTAD:
Amman

POLITIK:
Kungadöme skapat 1922 efter Ottomanska rikets upplösning. Kung Abdullah II har stort inflytande över politiken. Demokratiska reformer har genomförts under senare år.

YTA:
89 341 km²
(Sverige:
449 964 km²)
BEFOLKNING:
En nyligen gjord folkräkning, den första sedan år 2004, angav antalet invånare till 9,5 miljoner. Av dessa är drygt 30 procent flyktingar eller migrantarbetare. 6,6 miljoner räknades som jordanier.

FOTO: LASSE TELLING

TRE ÅRS VÄNTAN. Amir och Aisha bor med sina barn i ett provisoriskt tältläger.

Den 46-årige syriske flyktingen Amir öppnar den dubbla tältduken intill det hem han har byggt för sin fru, Aisha, och parets sex barn.

– Folk från byn har hjälpt oss med ett kylskåp men jag är fortfarande skyldig 100 dinarer (cirka 1 300 kronor) för metallstängerna, säger han.

Barnen samlas med dammiga byxor leende kring fadern. Vi befinner oss i utkanten av den jordanska staden Moghart Al-sakhar, tio kilometer söder om gränsen till Syrien. Här finns inget stort flyktingläger, bara en handfull tält som breder ut sig där det finns ledig mark. Amir och hans familj har bott här i tre år.

Enligt FN:s flyktingorgan UNHCR finns

det 635 000 registrerade flyktingar i Jordanien. Den jordanska regeringen uppger att det i verkligheten handlar om 1 265 000 flyktingar från Syrien. Knappt 110 000 av flyktingarna lever i de stora officiella lägren. Resten bor i små, provisoriska läger som det Amir bor i, eller så hyr de hus eller lägenheter eller tvingas bo på gatan.

– Vi tackar Jordanien för att ha tagit emot oss men jag önskar att jag fick lov att arbeta. Vi har hamnat i ett tält där vi bara väntar på att någon kommer och hjälper oss, säger Amir och virar en rödmönstrad sjal runt huvudet.

Inne i tältet finns två rum, åtskilda genom täcken. Det ena rummet är ett enkelt kök med ugn och kokplattor. I det andra rummet sover familjen. Under tältduken finns också en mindre tv-apparat och i taket lyser en naken glödlampa.

– När det regnar blir det helt översvämmat och om natten är det så kallt att barnen skakar, säger Amir.

Om man accepterar Jordaniens siffra för flyktingantalet så är idag var sjätte invånare i landet en syrisk flykting. Trycket från de många människorna innebär stora prövningar för Jordanien, inte minst när det gäller energi och livsmedel. Bostads- och

matpriserna har skjutit i höjden. Skolorna har på eftermiddagarna extra undervisning för de många syrisk barnen och trycket på hälsovårdssystemet har nu enligt FN nått en kritisk nivå.

Jordanien har reagerat genom att skärpa kontrollen vid gränsen även om den inte har stängts helt. Grupper av särskilt utsatta flyktingar släpps igenom medan andra korsar gränsen utan kontroll och screening. Amnesty International har kritiserat att flyktingar skickas tillbaka till Syrien.

Satellitbilder från Human Rights Watch och FN visar att omkring 20 000 flyktingar är fångade i ett ingenmansland mellan Syrien och Jordanien och finns mellan de sandkullar som markerar gränsen mellan de två länderna. Här lever flyktingar i tält

som byggts av täcken och presenningar och de har så begränsad tillgång till mat, vatten och medicin att humanitära organisationer varnar för att deras liv är i fara.

Omkring 70 kilometer söder om Amirs tält, i Jordaniens huvudstad Amman, står den 19-årige syriske flyktingen Javad på balkongen i den lägenhet där han bor tillsammans med tre andra utlänningar. Javad ser ut över kullarna i Jordaniens huvudstad och upp mot moskén som kallar till bön och de palestinska flyktingläger som med åren har blivit till permanenta bostadskvarter. Jordanien hyser inte bara syrisk flyktingar utan också palestinier, irakier, sudaneser.

– Jag saknar allt med Syrien, säger Javad

GRÄNSKONTROLL.
Syrisk flyktingar väntar den 14 januari på tillstånd att komma in i Jordanien.

FOTO: RAAD ADAYLEH/AP/TT

med låg och torr röst.

Hans blick är osäker och rörelserna långsamma:

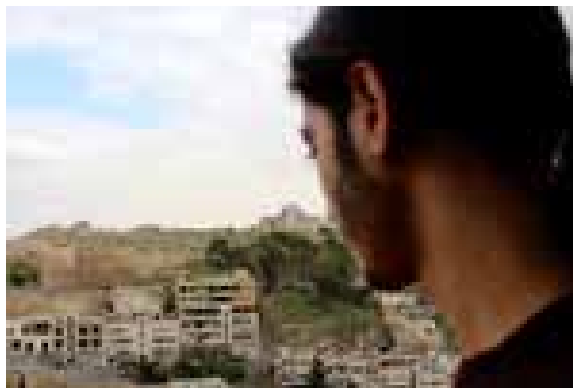
– Min familj, mina vänner, mitt liv, min gata, Damaskus, allt. Jag hade ett gott liv. Det visste jag inte då. Jag inser det först nu.

FN uppskattar att omkring 120 000 syrier har återvänt till Syrien sedan inbördeskriget startade för fem år sedan. Det är osäkert hur många som har använt Syrien som en mellanstation och för att fortsätta vidare mot Europa med ”dödsbåtarna” som flyktingarna kallar dem. För två veckor sedan packade Javad sin väska och kontaktade smugglaren som skulle föra honom till staden Homs, norr om Damaskus, där han skulle gömma sig i ett hus.

– Mina vänner sade att jag var vansinnig och att det var självmord att resa tillbaka. De lovade att de skulle hjälpa mig och att de skulle försöka få mig till Australien, Kanada eller Europa, berättar Javad.

Han berättar om flykten från militär-tjänst i Bashar al-Assads armé. Om de många illegala jobben på kaféer och kiosker i Amman där han sålde kaffe, smörgåsar och telefonkort. Om försök att börja i skolan som misslyckades då han saknade sina skolpapper från Syrien. Om arbetsgivaren som försökte våldta honom och som han senare klädde upp. Om passet och pengarna som blev stulna. Om den syriska ambassadens avvisning av honom. Om polisens razzia på gatan där han arbetade. Om gripandet och

FOTO: LASSE TELLING

LÄNGTAR HEM. Javid tittar ut över Amman, Jordaniens huvudstad.

om hans skriftliga löfte om att aldrig mer arbeta i Jordanien.

– En del människor hatar syrier. Jag vet inte varför men kanske är det för att vi tar deras jobb, deras pengar, säger Javad.

Han får inget stöd från UNHCR då han inte räknas som ”speciellt sårbar”. När Javad ringde och berättade för sina vänner att han var på väg tillbaka till Syrien övertalade de honom att komma till ett kafé för ett möte. De grät tillsammans med honom och turades om att ta långa promenader med honom. Till sist lyckades de övertala honom att stanna ett tag till. Javad säger att han väntar på det ögonblick han kan åka hem igen.

– Tidigare var mitt liv enkelt. Jag kunde inte hata människor. När jag träffar människor nu är jag försiktig och jag tänker mycket på att jag ska verka farlig så att folk inte kommer nära mig.

I grannländerna kallar man Javad och alla andra syriska ungdomar som har missat vitala år i grundskolan, gymnasiet eller universiteten, för ”Syriens förlorade generation”.

FOTO: WIKIPEDIA

KUNGEN VARNAR

I EN UPPMÄRKSAMMAD INTERVJU med brittiska BBC:s stjärnkorrespondent **Lyse Doucet** den 2 februari varnade Jordaniens kung **Abdullah II** för att situationen ”har nått kokpunkten” då landet inte klarar fler flyktingar. Enligt kungen går nu 25 procent av statens budget till att hjälpa flyktingar.

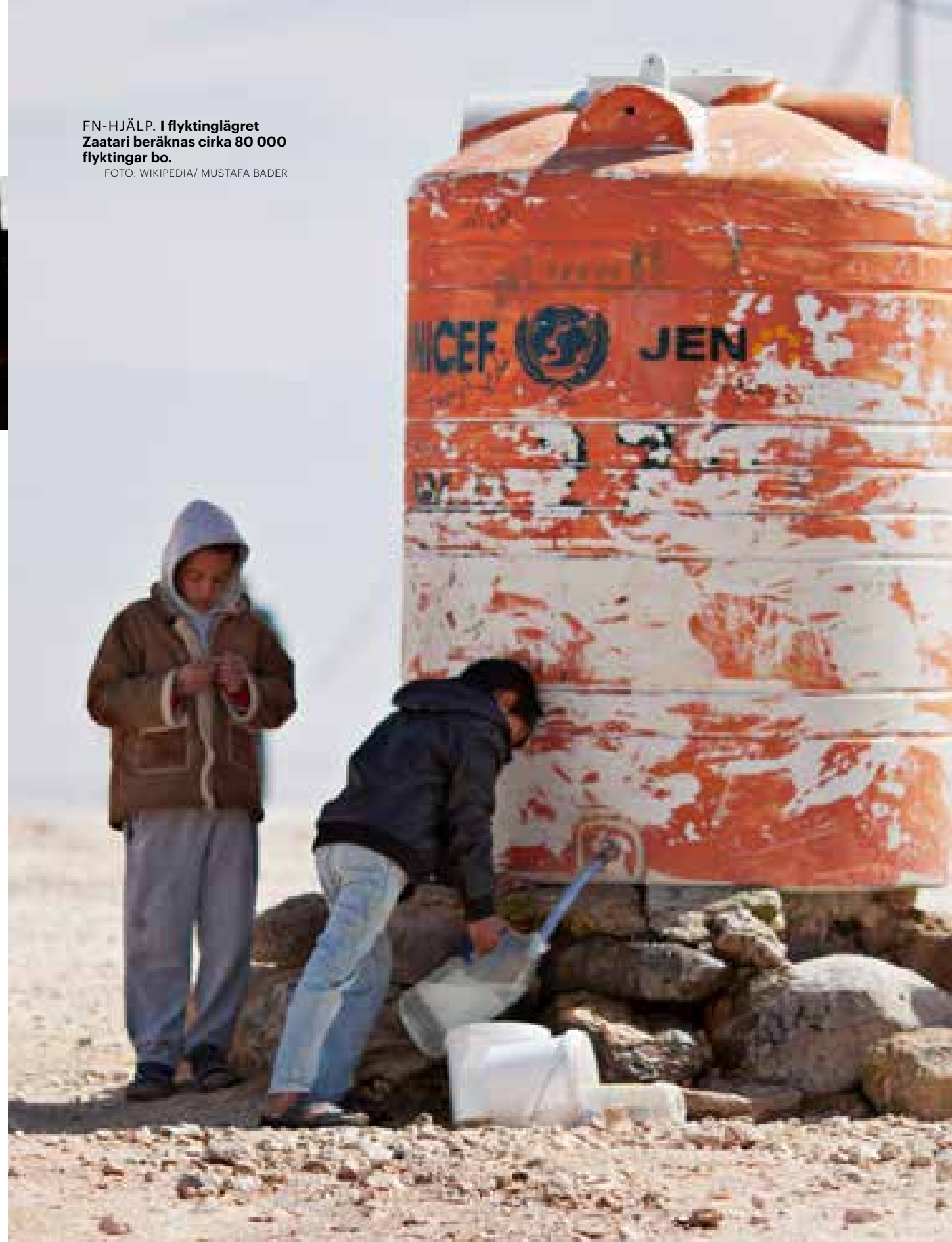
// för att situationen ”har nått kokpunkten” då landet inte klarar fler flyktingar. Enligt kungen går nu 25 procent av statens budget till att hjälpa flyktingar.

– Jordanier kämpar för att få jobb, infrastrukturen pressas och det skadar våra skolor och vårt hälsosystem. Förr eller senare kommer dammen att brista, sade kungen och vädjade om hjälp.

Kronisk brist på finansiering har flera gånger fått FN att skära ned i hjälpen till flyktingar i Jordanien. Vid utgången av år 2015 hade UNHCR varit i stånd att hjälpa var tredje registrerad ➤

FN-HJÄLP. I flyktinglägret Zaatari beräknas cirka 80 000 flyktingar bo.

FOTO: WIKIPEDIA/ MUSTAFA BADER

SYRISKA SPECIALITETER. Zahras verksamhet försörjer familjen.
FOTO: LASSE TELLING

► flykting med pengar till mat och bostad. Det gäller dem som lever utanför de officiella flyktinglägren. De 110 000 flyktingarna som finns i dessa läger får alla hjälp av UNHCR.

I januari i år värdade FN till det internationella samfundet att skänka knappt 8 miljarder USA-dollar (drygt 71 miljarder kronor) till insatsen i Syrien och närområdet under år 2016.

FN:s undersökningar visar att nio av tio flyktingar i Jordanien lever under den nationella fattigdomsgränsen och att flyktingarna i ökad utsträckning skuldsätter sig för att överleva. Flyktingarna tar också illegala jobb, äter för lite, skickar ut barnen för att tigga och unga flickor gifts bort.

– Många syrier håller på att mista hoppet om att de ska kunna återvända hem. De mister också hoppet om att det internationella samfundet kommer att fortsätta stödja dem och att deras barn någonsin kommer att kunna leva ett normalt liv, säger *Aoife McDonnell*, talesperson för UNHCR i Jordanien.

Några flyktingar klarar sig själva genom att starta små affärsverksamheter, som kvinnan *Zahra* i staden Ramtha, som ligger så nära den syriska gränsen att den flera gånger har träffats av förlupna bomber från kriget.

– Då vi kom hit fick vi ingen hjälp för att överleva så vi började att laga syriska specialiteter av yoghurt och mjölk och sålde dem till våra grannar. Grannarna berättade för andra grannar och så växte det, berättar Zahra.

Hon tjänar cirka 100 dinarer (cirka 1 200 kr) i månaden på att laga fyllda auberginer, getost och oliver i citronlag. Hennes man och söner saknar arbete så det är Zahras lön som betalar hyran för familjens vardagsrum i betongbyggnaden som är omgärdad av

FOTO: RUSSELL WATKINS/DFID

I ZAATARI. *Aoife McDonnell*, talesperson för UNHCR i Jordanien.

bar, röd jord. Varje morgon går Zahras man upp på taket till fyravåningsbyggnaden, röker en cigarett och ser bort mot sin olivlund i Syrien som ligger på andra sidan kullarna i horisonten. Ofta kan han höra bomberna och se röken.

den närliggande staden Mafraq står 19-åriga jordaniern *Mofed Al Sabaa* framför det stora Wanasah Café som han ska arva efter sin far. Mofed Al Sabaa berättar att han är förälskad i en syrisk flyktingtjej som är 16 år. De mötte varandra på Facebook innan kriget bröt ut och ödet ville att flickan har släktingar i Mafraq. Så när flickans far försvann i Syrien och familjen tvingades på flykt hamnade de här i byn.

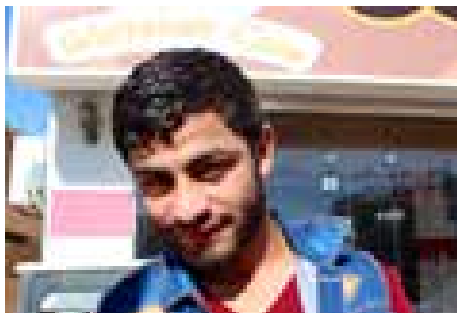

LÖFTEN I LONDON

DEN 4 FEBRUARI HÖLLS en stor givarkonferens i London kring den syriska flyktingkrisen. I samband med konferensen gavs löften från de 60 deltagande länderna om stöd med tio miljarder USA-dollar (över 85 miljarder kronor) från omvärlden. Det var mer löften om pengar än förhoppningarna innan konferensen som låg på nio miljarder dollar. Sverige utlovade ytterligare 350 miljoner kronor i nödhjälp till krigets offer i Syrien, förutom de 1,7 miljarder kronor som finns i den femåriga Syrienstrategin som tidigare har antagits.

– Aldrig har världssamfundet samlat så mycket pengar på en enda dag i samband med en kris, sade FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon.

Han beskrev situationen i Syrien som "så nära man kan komma ett helvete på jorden".

FRAMTIDSDRÖMMAR. **Mofed Al Sabaa framför pappans café. Han drömmer om att få gifta sig med sin kärlek.**

– Om jag kunde så skulle jag gifta mig med henne i morgon, säger Mofed Al Sabaa. Jag älskar henne högt, hon är vacker, hon respekterar mig och hon gör som jag säger.

Några gäster vill röka vattenpipa så Mofed Al Sabaa reser sig, svingar kolglöden i luften och placerar den i toppen av den gröna pipan. Röken står som ett lång slöja runt honom när han överräcker pipan till gästerna.

– Jag ska betala mellan 5 000 och 7 000 dinarer (65 000–92 000 kronor) i hemgift om flickans mor vill ha det. Min far hjälper mig. Jag vill gärna ha barn nu och njuta av livet med min hustru.

Mofed Al Sabaa lovordar de syriska flyktingarna och säger att de arbetar hårt. Han betonar att gränsen ska vara öppen ”då syrierna är i en mycket svår situation”.

Tillbaka hos Amirs familj i det lilla provisoriska tältlägret i Moghart Alsakhar säger den syriske bonden att han känner sig maktlös efter att ha väntat i tre år i ett tält. Han visar upp pappret som dokumenterar att att familjen är registrerad som asylsökande i Jordanien och att detta inte ger dem rätt att arbeta. Varje månad får familjen 125 dinarer (drygt 1 600 kronor) att leva på av UNHCR. Inget av barnen går i skola då Amir och Aisha har hört historier om våldtäkter och mord på syriska barn i området.

– Om vi ska fortsätta att vara beroende

av andras hjälp så vill jag hellre resa till Europa och arbeta, säger Amir. Min bror är i Tyskland och han säger att jag lätt skulle kunna få jobb där. Vi kan odla jorden och ha kor och får som vi hade i Syrien.

Han berättar om familjens lantställe utanför Damaskus och om släktingarna som ännu är kvar bakom Bashar al-Assads linjer. Framför Amir ligger en mobiltelefon som brodern ringer till från Tyskland varannan vecka. Senaste gången han ringde berättade brodern att han skulle få sitt uppehållstillstånd tio dagar senare. Broderns barn är kvar i Jordanien. Nu är Amir nyfiken på att höra nyheter från Tyskland.

1600

kronor i månaden, så mycket får en familj att leva på av UNHCR.

Nära Wanash Café ligger Ali Ashours barberarsalong. Här talar kunderna högljutt om att de många syriska flyktingarna har gjort att priserna på mat och bostäder skjuter i höjden. En man i svart läderjacka och kraftig mustasch rabblar upp vad som har hänt sedan kriget i Syrien startade:

Hyran för en familjelägenhet har stigit från 100 dinarer (cirka 1 200 kr) till 300 dinarer. Ett kilo lammkött har gått upp från sju till tolv dinarer. Kilopriset på kyckling har stigit från 1,3 dinarer till 1,8 dinarer.

– Samtidigt är många syrier beredda att arbeta för en lägre lön än jordanierna,

säger mannen med läderjackan.

Jordanien är ett land som kämpar med en officiell arbetslöshet på tolv procent.

– Jag vet inte hur det ska gå med min verksamhet, allt är osäkert och vårt land går på knä, säger frisören Ali Ashour medan han håller en engångshyvel i ena handen och en cigarett i den andra handen. Vi måste arbeta dubbelt så mycket för att överleva.

ett hus i Amman sitter 12-årige syriern Adib i sin rullstol och målar. Han målar en pojke som också sitter i rullstol. På stolen finns ballonger.

VÄNTAN. **Adib förlorade sina ben i ett anfall från Assadregimen. Snart kommer han att få sina proteser.**

I LIVET. Amir med familj. Många släktingar har dödats i kriget.

FOTO: LASSE TELLING

– Jag har fått mina proteser nu så rullstolen kan snart flyga iväg, säger Adib.

Han tränar, målar och studerar på det privatfinansierade Al Bader Center i Amman. Här kan barn som har förlorat ben, armar eller ögon i kriget lära sig att anpassa sig till ett nytt liv med hjälp av psykologer, fysioterapeuter, läkare och lärare.

Förra vintern låg Adib med två kusiner i snön på taket till familjens hus när Assad-regimens oljefatsbomber träffade huset. Den första bomben exploderade inte. Nästa bomb förbrände Adibs ena kusin medan den andra kusinen slets i stycken. Den tredje bomben träffade Adib och när han vaknade upp låg han på rebellgruppens fältsjukhus.

– Jag försökte resa mig upp men upptäckte att jag inte hade några ben, berättar Adib. Läkaren sade: "Var inte rädd, vi ska ge dig nya ben" Jag kände inte till proteser så jag trodde jag skulle få en död mans ben. Jag tänkte på det hela dagen.

Bomben hade flått av Adibs ena ben och i det andra benet fanns så många granatsplitter att det inte kunde räddas.

– Mina vänner här är de bästa vänner jag någonsin haft, säger Adib om de tre pojkar

"Min dröm är att mina barn ska känna sig trygga och få gå i skola. Att de ska få en utbildning och att vi kan bo i ett vanligt hus."

som han delar rum med på Al Bader-centret.

På sängkläderna är det superhjältemotiv och på gardinen Disney-figurer. På nätterna är det monster Adib ser: "Skuggor. Stora, mörka skuggor."

På den första teckning Adib gjorde på Al Bader-centret tecknade han sig själv med riktiga ben, inga proteser, ingen rullstol. Han stod i havet med vatten och fiskar omkring sig. Idag säger Adib att hans dröm är att återvända till Syrien och hitta en fru och få "massor av barn".

– Jag ska nog lära mig att gå med mina proteser och när jag blir större så ska jag lära mig att tillverka dem så jag kan hjälpa andra barn. Jag har sett så många barn i Syrien som inte får hjälp, säger Adib.

I nuläget står 600–700 kvinnor och barn på väntelistan för att få proteser och träning på Al Bader-centret. Enligt organisationen Handicap International saknar 80 000 syrier proteser och liknande till följd av krigsskador.

Tillbaka till tältlägret i Moghart Alsakhar räknar Amir upp alla de familjemedlemmar som har dödats av Bashar al-Assads armé medan han rullar ett pärlhalsband genom fingrarna:

– Folk i vår stad trodde att Assads armé kom för att frälsa dem men istället samlade de alla män och dödade dem. De brände våra hem. De brände allt.

Aisha vaggar den minsta dottern i famnen. Flickan har fötts med stort hål i hjärtat och har opererats på ett sjukhus i Amman.

– Min dröm är att mina barn ska känna sig trygga och få gå i skola. Att de ska få en utbildning och att vi kan bo i ett vanligt hus, säger Aisha. IIII

Fotnot: Namnen på flyktingarna från Syrien har ändrats för att skydda deras familjer som är kvar i Syrien.

Fem år av krig

I mars 2011 inleddes de första stora protesterna i Syrien mot Bashar al-Assads styre. Protesterna slogs ner hårt av regimen och snart övergick de civila protesterna till ett inbördeskrig där en rad stater deltar direkt eller genom ombud. **Totalt beräknas elva miljoner människor ha tvingats lämna sina hem.** Den 15 februari hade UNHCR registrerat att 4,6 miljoner av dessa hade flytt Syrien i "den värsta humanitära krisen i modern tid". Antalet döda under fem års krig i Syrien är osäkert. Den vanligaste siffran som används är 250 000 döda personer.

VEM STÖDJER VEM I SYRIENKRIGET?

REGIMEN I SYRIEN

Ryssland
Iran
Irak
Hizbollah (Libanon)

REBELLGRUPPER

Turkiet, Saudiarabien,
Qatar, Förenade Arab-
emiraten, USA, Storbri-
tannien, Frankrike

PYD/YPG (KURDER)

USA
Ryssland
PKK (Turkiet)
KRG (Irak)

IS

Frivilliga från hela
världen

FN:s fredsplan

FN HOPPAS ATT FÅ DE flesta stridande parter till samtal i Genève om en politisk lösning på konflikten i Syrien. Ett första steg är ett eld upphör. Sedan regeringsarmén med stöd av ryskt flyg gått till offensiv i området kring Aleppo har förhoppningarna om ett eld upphör minskat. Minst 50 000 personer flydde undan offensiven mot turkiska gränsen.

I norra Syrien har den kurdiska milisen YPG med stöd av amerikanskt flyg haft militära framgångar mot IS, Islamiska staten. För att stoppa YPG inledde Turkiet den 13 februari artilleribeskjutning in i Syrien.

Även om det skulle bli någon form av vapenvila mellan de olika rebellgrupperna och den syriska regimen står IS utanför FN:s fredsplaner. Den 21 februari slog IS till mot regeringskontrollerade områden i Damaskus och Homs och över 100 personer

KVAR VID MAKTEN. President Bashar al-Assad håller tal den 15 februari.

FOTO: REUTERS/SANA/TT

döddes vid bombattacker.

I Syrien beräknas över 400 000 människor leva i städer som är belägrade av regimen, rebellgrupper eller IS. I mitten av februari rapporterade Röda korset/Röda halvmånen att nödhjälp nu var på väg till dessa utsatta områden.

BASHAR AL-ASSAD, född 1965, blev president år 2000 sedan fadern, Hafez al-Assad, avlidit. Bashar är utbildad ögonläkare och har studerat i London. Hans regim anklagas för grova brott. I en FN-rapport den 8 februari hävdas att tusentals fångar har dödats i syriska fångelser.

55 219
personer dödades
under 2015

20 977
var civila och

2 574
av dessa var barn

KÄLLA: SYRISKA
MÄNNISKORÄTTIS-
OBSERVATORIET I LONDON

ÖVERSÄTTNING
FRÅN DANSKA:
ULF B ANDERSSON

BENÅDAD. Carmen Guadalupe Vasquez är en av de cirka 150 kvinnor som åtalats för abort i El Salvador. Carmen dömdes till 30 års fängelse för mord, men benådades 2015.

I El Salvador fängslas

KVINNOR

för missfall

I EL SALVADOR ÄR ABORT TOTALFÖRBJUDET. Lagen tillämpas strikt, förundersökningarna är ofta undermåliga och straffen hårda. Kvinnor som får missfall riskerar upp till 50 års fängelse.

TEXT: BENGT SIGVARDSSON FOTO: JESPER KLEMEDSSON

En dag i slutet av år 2007 fick 18-åriga Carmen Guadalupe Vasquez svåra värkar i underlivet medan hon skötte sina arbetsuppgifter som hushållerska hos en dam i El Salvadors huvudstad San Salvador. Carmen var gravid i nionde månaden. Födelsevärkarna hade börjat.

– Jag bad min arbetsgivare om hjälp men hon gjorde ingenting, säger Carmen.

Ensam och kraftigt blödande födde Carmen sitt barn.

– Baby'n skrek när den kom ut men sedan tystnade den och slutade andas, berättar Carmen.

Hennes arbetsgivare förblev passiv. Först efter flera timmar fick Carmen hjälp att ta sig

till ett sjukhus eftersom arbetsgivaren "inte ville ha två dödsfall i sitt hem". På sjukhuset fick Carmen intensivvård samtidigt som läkarna ringde polisen.

– Polisen kom dit och sade att jag var arresterad för att ha gjort abort. Jag låstes fast i sängen med handfängsel. Fyra dagar senare fördes jag till häktet, säger Carmen.

Det har gått drygt åtta år när vi träffar Carmen på ett kvinnocenter i San Salvador. Hon är en av cirka 150 kvinnor som har åtalats för att ha gjort abort i El Salvador som har en av världens hårdaste abortlagstiftningar. Liksom merparten av kvinnorna som grips för "brottet" kommer Carmen från fattiga förhållanden. Vid 17 års ålder blev hon våld-

SAN SALVADOR
El Salvador har en av världens hårdaste abortlagstiftningar som förbjuder abort under alla omständigheter. Kvinnor som får missfall kan anklagas för mord och få upp till 50 års fängelse.

”Jag hade ju inte begått något annat brott än att ha varit gravid i nio månader.”

► tagen och gravid. Efter att ha arresterats för den misstänkta aborten fick hon en offentlig försvarare.

– På sjukhuset anklagades jag för att ha gjort abort men åtalet ändrades till mord. Det kändes inte som om min försvarare tog mitt fall seriöst. Han sade att jag inte behövde närvara vid rättegången, berättar Carmen.

Mot bättre vetande följde hon försvararens råd.

– Jag var inte med på min egen rättegång och hade ingen aning om vilka vittnen som kallades eller vilka bevis som lades fram.

Idag inser jag att jag skulle ha varit där men då kände jag mig bara hjälplös och utan rättigheter, säger Carmen.

Carmen dömdes till 30 års fängelse för mord.

– Det var fruktansvärt hårt. Jag hade ju inte begått något annat brott än att ha varit gravid i nio månader och sedan mist min baby, säger hon.

Efter sex år i ett överfullt fängelse, där ”barnamördare” inte stod högt i kurs, kontaktades hon av organisationen Colectiva Feminista. På inrådan av dem ansökte hon om benådning. Den 16 januari 2015 avslog parlamentet hennes nådeansökan men fem dagar senare beviljades den i en ny omröstning (se Amnesty Press nummer 1/2015). Högsta domstolen hade upptäckt misstag i första rättegången.

– Obduktionen hade visat att mitt barn inte mördades. Det fanns dokumenterat men det togs aldrig upp i rättegången, säger Carmen.

Efter sju år och tre månader i fängelse var hon fri. Idag bor hon hos sin faster. Hon har en pojkvän och när vi träffar henne, i december 2015, är hon gravid. Hon ser fram emot att bli mamma och vill börja jobba.

– Men eftersom jag har suttit i fängelse blir det svårt att få anställning, säger hon.

På Colectiva Feministas högkvarter i San Salvador möter vi **Morena Herrera** som är en av ledarna för organisationen och även är ordförande i Medborgargruppen för

”Eftersom jag har suttit i fängelse blir det svårt att få anställning.”

avkriminalisering av abort. Hon berättar att före år 1998 tilläts abort om graviditeten var en följd av våldtäkt eller om den utgjorde risk för kvinnans liv. År 1997 antogs ett lagförslag om totalförbud av den dåvarande högerregeringen.

Morena Herrera

– Det antogs efter påtryckningar från katolska kyrkan och konservativa kristna partier och rörelser. Året därpå började lagen tillämpas, säger Morena.

Lagen stipulerar två till åtta års fängelse för abort.

– Men om graviditeten är långt framskriden ändras åtalpunkten till mord. Det kan ge mellan 30 och 50 års fängelse, säger Morena.

Hon säger att mellan år 2000 och 2014 åtalades 147 kvinnor för ”brottet”.

– Vi vet att cirka 60 av dessa kvinnor dömdes till fängelse. Tio har släppts. Två benådades och en fick straffet sänkt. Sju släpptes efter att deras fall hade omprövats, säger hon.

april 2015 släpptes 21-åriga *Carmelina Pérez* efter 15 månaders fängelse. Hon hade dömts till 30 års fängelse för misstänkt framtvingad abort. För närvarande känner Colectiva Feminista till 21 kvinnor som sitter fängslade eller häktade men det kan finnas fler.

– Många kvinnor överklagar inte sina domar eller söker hjälp. De vet inte vad som händer eftersom de är fattiga med låg utbildning. De får offentliga försvarare som sällan sköter sitt jobb och som oftast träffar kvinnan först i domstolen. Endast rika kvinnor har

råd med privata försvarare, säger Morena.

Våren 2014 inledde lokala och internationella människorättsorganisationer, däribland Amnesty International, en kampanj för att salvadoranska kvinnor ska tillåtas göra laglig abort om havandeskapet utgör en fara för deras liv och hälsa, om fostret är så skadat att det inte kommer att överleva eller om kvinnorna har blivit gravida efter våldtäkt eller incest. Morena är hoppfull att kampanjen ska bära frukt men abortmotståndarna, framförallt katolska kyrkan och konservativa partier, har gått till motoffensiv och smutskastat kampanjen i medierna.

– De hotar även att stämma oss för ”skydd av mördare”, säger hon.

Man har vunnit en del av opinionen genom att belysa lagarnas förödande konsekvenser för kvinnor. Till exempel ”fallet Beatriz”, en gravid kvinna som led av lupus (autoimmun reumatisk sjukdom).

– Hennes läkare rådde henne att göra abort eftersom risken var stor att hon skulle ►

SÄNDER RADIO. Joselin Garcia sänder för Colectiva Feministas egen radiokanal.

EL SALVADOR

HUVUDSTAD:
San Salvador.

POLITIK:
Spansk koloni fram till år 1821. Under 1979-1992 pågick ett inbördeskrig mellan den USA-stödda militären och vänstergerillan FMLN. Omkring 75 000 personer beräknas ha dödats. Under 2000-talet har FMLN och högerpartiet ARENA växlat vid makten. Nuvarande presidenten, Salvador Sánchez Cerén, tillhör FMLN.

YTA:
21 041 km².
(Sverige 449 964 km²)
BEFOLKNING:
6,4 miljoner.

➤ dö under förlossningen. Fostret hade dessutom anencefali (avsaknad av storhjärna) och skulle inte överleva efter förlossningen, berättar Morena.

Högsta domstolen nekade *Beatriz* att göra abort. Först i vecka 26 beviljades hon rätt att göra tidigt kejsarsnitt. Barnet dog fem timmar efteråt. Fallet har anmälts till Interamerikanska domstolen för mänskliga rättigheter, IACHR, likaså har ett annat fall kallat "Manuela" som dömdes till 30 års fängelse efter att ha anklagats för att ha gjort abort. Senare visade det sig att *Manuela* led av en cancerform som kan orsaka missfall.

– År 2010 dog hon av sin cancer i fängelset, säger Morena.

agarna skördar fler offer än kvinnorna som döms.

– Familjerna till de fängslade kvinnorna glöms till exempel bort, säger Morena.

Många kvinnor vågar inte uppsöka sjukhus efter missfall eller efter att ha fött ett dött barn. Sjukhuspersonal som inte anmäler misstänkta aborter riskerar upp till tolv års fängelse. Kvinnor med utomkvedshavande-skap, det vill säga när ett befruktat ägg fastnar i äggledaren där det inte kan utvecklas, får ingen behandling.

– Trots att de riskerar svåra komplikationer och att dö om äggledaren brister. Ägget måste opereras ut eller graviditeten avbrytas

men det är förbjudet. Kvinnan måste vänta tills ägget själv döer vilket 100-tals årligen tvingas göra, säger Morena.

Statistik saknas om antal illegala aborter men det är en öppen hemlighet att välbeställda kvinnor kan göra det på privata kliniker.

– Det finns 10-åriga flickor som blir gravida efter våldtäkt men som inte kan göra abort. År 2011 föddes tio barn per dag av flickor under 14 års ålder. Antalet gravida tonåringar ökar, likaså självmorden bland dem. Det är den näst vanligaste dödsorsaken bland gravida tonåringar, säger Morena.

centrala San Salvador har *David Morales*, El Salvadors ombudsman för mänskliga rättigheter, sitt kontor. Han intygar att rättegångarna mot kvinnorna är slarviga, försvaret undermåligt och att jury och domare ofta har sexistiska attityder.

– I många fall är bevisen mot kvinnorna bristfälliga men de döms ändå, säger han.

David Morales

I oktober 2014 rekommenderade OHCHR, FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, El Salvador att reformera lagen.

– Det är mitt arbete att ge stöd åt rekommendationen men jag stöter på stort motstånd från politiska partier, grupper som säger sig representera den allmänna opinionen och den katolska kyrkan, säger han.

David berättar att abortmotståndarna sprider en falsk bild av internationella konventioner om kvinnors rättigheter, sexuell hälsa med mera för att vinna stöd för abortlagarna.

– De får allmänheten att tro att det blir fritt fram att göra abort, oavsett omständigheter, om FN:s rekommendationer följs. Därför är det mycket viktigt med Amnesty Internationals kampanjer. De ökar medvetenheten hos allmänheten, säger han.

Han ser dock inga tecken på att lagarna ska modifieras för tillfället.

– Detta eftersom de flesta partier, som är för en liberalare abortlagstiftning, är rädda att bli smutskastade i medierna och förlora väljare, säger han. ||||

Fakta/Amnestys abortpolicy

I en ny rapport om El Salvador, "Separated families, broken ties", den 30 november riktar Amnesty skarp kritik mot abortlagen i landet.

Amnestys abortpolicy innebär att alla stater uppmanas att:

- Förse alla med fullständig information om SRR, sexuella och reproduktiva rättigheter.
- Upphäva lagar som kriminaliserar kvinnor som söker abort eller läkare som utför säkra aborter.
- Säkerställa att varje kvinna som lider av komplikationer efter en abort har tillgång till den medicinska vård hon behöver, oavsett om aborten erhållits lagligt eller olagligt.
- Som ett minimum ska tillgång till abort säkerställas för varje kvinna som blivit gravid till följd av våldtäkt eller incest, eller då graviditeten utgör en fara för kvinnans liv eller riskerar att allvarligt skada hennes hälsa, eller då fostret ej är livsdugligt.

EN KLASSFRÅGA. Det är El Salvadors fattiga och utbildade kvinnor som riskerar att dömas för abort. Det är en öppen hemlighet att landets välbeställda kvinnor kan göra abort på privata kliniker.

Abort

I många länder medges bara abort under speciella omständigheter. I några länder är abort totalförbjudet. I en del länder hotas aborträtten idag av konservativa strömningar medan länder som Portugal, Spanien och Uruguay under det senaste årtiondet har infört lagar som ger kvinnor rätt att själva avbryta en oönskad graviditet.

TEXT: ULF B ANDERSSON GRAFIK: LOTTA LUNDIN

Totalt abortförbud

Chile
Dominikanska republiken
El Salvador
Malta
Nicaragua
Vatikanstaten

Osäkra aborter

Antalet uppskattas av WHO (2008) till

21,6

miljoner per år. Cirka

47 000

uppskattas ha dött. Omkring

13

procent av mödradödligheten, det vill säga dödsfall i samband med graviditet eller födande, utgörs av osäkra aborter.

USA

Abort tillåtet efter beslut i Högsta domstolen år 1973. I många delstater försvåras dock möjligheterna för kvinnor att hitta en abortklinik.

SENEGAL

Nya liberalare abortlagar väntas under 2016.

DOMINIKANSKA REPUBLIKEN

Konstitutionsdomstolen har stoppat ett försök att upphäva 1884 års lag om totalt abortförbud.

CHILE

finns ett lagförslag om att upphäva det totala abortförbudet från 1989.

ZIKAVIRUSET

De senaste veckornas alarmerande rapporter om Zikavirusets utbredning i Amerika har förnyat diskussionen om abort i Central- och Sydamerika. Zikaviruset sprids troligen med hjälp av myggor och befaras orsaka hjärnskador hos foster. Kvinnor i flera länder har rekommenderats av regeringar att inte bli gravida de närmsta två åren. I en rad länder ökar nu kraven på liberalisering av restriktiva abortlagar.

IRLAND

De senaste fem åren har nästan 25 000 irländska kvinnor rest från Irland och Nordirland till England och Wales för att avsluta graviditeter. Irland tillåter abort endast om kvinnans liv är i fara. Val äger rum 26 februari och efter det återstår att se om förslag till ny lag kommer.

SIERRA LEONE

I december 2015 antog parlamentet enhälligt en ny lag som ger kvinnor rätt att själva bestämma om abort fram till vecka 12. När president Ernest Bai Koroma undertecknar lagen kommer den ersätta 1861 års lag.

BANGLADESH

I Bangladesh är abort förbjudet efter tolfte graviditetsveckan men tillåts dessförinnan under benämningen **Menstrual Regulation**. Denna form av mensreglering anses ha bidragit till att Bangladesh lyckats få ner mödradödligheten.

MALAWI

Nya liberalare abortlagar väntas under 2016.

SVERIGE

År 1938 blev abort lagligt i Sverige. År 1975 trädde en ny lag i kraft där kvinnor fram till vecka 18 får göra abort utan utredning. Sen abort fram till vecka 22 kan beviljas av Socialstyrelsens medicinska råd. Mellan 35 000 och 38 000 aborter görs varje år. Under 2014 utfördes 93 procent av aborterna före vecka 12.

WOMEN ON WAVES

År 1999 startade Rebecca Gomperts från Nederländerna en flytande abortservice som på internationellt vatten skulle erbjuda kvinnor möjlighet till abort när deras egna länder förvägrade dem rätt till abort. Nu har verksamheten kompletterats med Women on Web (www.womenonweb.org) som är en internetbaserad abortservice där abortpiller kan beställas och rådgivning ges.

FOTO: WOMEN ON WAVES

SVENSKA AMNESTY TAPPAR MEDLEMMAR

 EFTER DRYGT TIO år av ständigt ökande medlemsantal minskar nu svenska Amnesty i antal medlemmar. Vid årsskiftet

Anna Lindfors

hade den svenska sektionen 100 331 medlemmar. Det var en tillbakagång med 808 medlemmar jämfört med 31 december 2014 då 101 139 personer var medlemmar.

– Det är förstas

oerhört tråkigt att vi för första gången på många år tappat medlemmar, säger **Anna Lindfors**, generalsekreterare i svenska Amnesty.

– Vi kan direkt härleda det till diskussionerna om policyn för att tillvarata de mänskliga rättigheterna för dem som säljer sex som pågick intensivt i bland annat media från sen vår till tidig höst förra året. Men vi ska göra allt vi kan under 2016 för att få trenden att vända tillbaka igen! **||||**

”Chockerande uppsving i antal dödsdomar”

James Lynch, biträdande chef för Amnesty Internationals avdelning för Mellan-östern och Nordafrika, konstaterar den 18 februari att 92 dödsdomar i Irak på sex veckor är en grym påminnelse om tillståndet i det irakiska rättssystemet. 40 personer dömdes den 18 februari till döden för delaktighet i den så kallade Speicher-massakern. Omkring 1 700 militärkadetter dödades brutalt av Islamiska staten i juni 2014 när staden Tikrit intogs.

NYA TURER KRING ASSANGE

 DEN 5 FEBRUARI slog FN-panelen UNWGAD fast att Wikileaksgrundaren **Julian Assange** är ”godtyckligt frihetsberövad i strid med internationella åtaganden”. Panelen, som utreder fall av godtyckliga

Julian Assange

gripanden, består av fem jurister. En av dem deltog inte i beslutet och en röstade emot. UNWGAD:s majoritetsbeslut hälsades med stor glädje av Julian Assanges

advokat, spanjoren **Baltasar Garzón** och Ecuadors utrikesminister **Ricardo Patiño** krävde att Assange skulle ”få sin frihet”.

Storbritanniens utrikesminis-

ter **Philip Hammond** tyckte det var ”löjligt” och det har påpekats att Julian Assange frivilligt gått in på Ecuadors ambassad i London där han beviljats asyl. Han är föremål för en arresteringsorder som handlar om misstanke om sexualbrott vid ett besök i Sverige sommaren 2010.

Svenska Amnesty tar inte ställning till UNWGAD:s rapport.

– Vi kommenterar inte själva innehållet men vi anser att Sverige och Storbritannien måste se till att man finner ett sätt att rätta sig efter utslaget. Men vi säger också att det är otroligt viktigt att förundersökningen får avslutas, sade **Madelaine Seidlitz**, jurist på svenska Amnesty till TT. **||||**

AMNESTYS
GENERALSEKRETERARE.
Salil Shetty talar i FN
25 september 2015.

Amnesty varnar:

AMNESTYS ÅRSRAPPORT

2015/16 är en dyster rapport där **Salil Shetty**, Amnesty Internationals generalsekreterare, varnar för att ”över 70 års hårt arbete och mänskliga framsteg nu är i fara”. Amnesty anser att det internationella skyddet av mänskliga rättigheter nu riskerar att rivas upp i urskillningslösa angrepp på grundläggande fri- och rättigheter. Kortsiktiga nationella egenintressen och drakoniska tillslag av säkerhets-skäl är ett allvarligt hot.

– Dina rättigheter är i fara, konstaterar **Salil Shetty**.

Sedan FN och regionala organisationer som Europarådet och OAS i Amerika bildades har ett system byggts upp för att skydda mänskliga rättigheter.

”70 års arbete i fara”

Nu undermineras FN:s människorättsorgan, de regionala mekanismerna och Internationella brottmålsdomstolen, ICC, av regeringar som vill undkomma granskning. Amnesty anser att FN måste ges en starkare roll och pekar på att kriget i Syrien är ett förfärande exempel på FN:s misslyckande att skydda rättigheter.

I årsrapporten konstateras att väpnade grupper, som Boko Haram i Västafrika och Islamiska staten, begår fruktansvärda övergrepp men även stater anklagas för grova övergrepp. I Mexiko har 27 000 människor ”försvunnit” och i Nigeria anklagas armén för att i kriget mot

Boko Haram ha orsakat 8 200 människors död.

Enligt Amnesty användes tortyr i minst 98 länder och i 18 länder begicks brott mot ”krigets lagar” av regeringar eller väpnade grupper. 30 länder anklagas för att olagligt ha skickat tillbaka flyktingar till länder där de är i fara och i 57 länder fanns samvetsfångar.

I årsrapporten noteras också några framsteg: FN:s generalförsamling antog i december en resolution om människorättsförsvare. Mongoliet, Fiji och Surinam avskaffade dödsstraffet. Därtill frigavs flera fångar som Amnesty hade arbetat för.

ULF B ANDERSSON

SANKTIONER HÄVDES

 DEN 15 FEBRUARI beslöt EU:s utrikesministrar att häva sanktionerna mot 170 vitryska medborgare, däribland president **Aleksandr Lukasjenko**, och tre svartlistade företag. Dä-

Aleksandr Lukasjenko

remot behölls vapenembargot och sanktionerna mot fyra vitryska säkerhetstjänstemän som misstänks för delaktighet när fyra politiska motståndare till Lukasjenko försvann

1999–2000. EU talar nu om en positiv trend i Vitryssland.

– EU har insett att det är dags att stoppa konfrontationen med Vitryssland, sade Aleksandr Lukasjenko enligt RFE/RL. De har fattat ett beslut vi är mycket nöjda med.

Utrikesminister **Margot Wallström** sade enligt TT att EU:s beslut ändå inte ska ses som en seger för Lukasjenko. **||||**

PAVLENSKIJ INTAGEN

 AMNESTY UTFÄRDADE den 11 februari en blyxtaktion för den ryske performance-artisten **Pjotr Pavlenskij** som sedan den 26 januari befinner sig på psykiatrisk klinik utan kontakt med vare sig sin fru eller advokat. Pjotr Pavlenskij är en kontroversiell konstnär

Pjotr Pavlenskij

som häktades den 9 november 2015 då han gjorde en performance genom att försöka tända eld på portarna till säkerhetstjänsten FSB:s högkvarter i Moskva.

År 2012 sydde han ihop sina läppar i protest mot att medlemmar i Pussy Riot hade gripits. År 2013 slog han en spik genom sin pung på Röda torget för att uppmärksamma det politiska läget i Ryssland och år 2014 satt han naken och skar av sin örsnibb utanför Serbskij-institutet, där han nu själv är intagen, i protest mot psykiatrisk tvångsvård av dissidenter. **||||**

Vart är TURKIET på väg?

UTVECKLINGEN I TURKIET kommer ha stor betydelse både för Europa och regionen. Den 5 februari träffade Bitte Hammargren, Mellanösternanalytiker och nyutnämnd redaktör på Utrikespolitiska institutet, Helin Sahin, biträdande verksamhetschef (vik) på Palmecentret, för ett samtal.

TEXT: BITTE HAMMARGREN

OROADE. Bitte Hammargren och Helin Sahin i samtal om Turkiet. "Det är värre än på 1990-talet" var en av slutsatserna.

FOTO: STEFAN BLADH

Kriget mot kurdiska PKK har flyttat till städer i sydöstra Turkiet, där det råder utgångsförbud och civila dödas. Det sker flygbombningar inne i städerna. Utvecklingen i hela regionen påverkar Turkiet och har lett till ökad polarisering. Samtidigt har respekten för mänskliga rättigheter försämrats och landet styrs allt mer auktoritärt.

Bitte Hammargren: Somliga regeringskritiker hävdar att Turkiet är på väg att bli en diktatur. Är det så?

Helin Sahin: – President *Recep Tayyip Erdoğan* jämförs ofta med republikens grundare *Kemal Atatürk*. Men dagens auktoritära system är ännu tydligare. Erdoğan agerar de facto som om han hade presidentmakt men han vill legalisera sina maktbefogenheter genom en författningsändring. Erdoğan styr på detaljnivå, ger muntliga direktiv till och med till byledare. Det största oppositionspartiet CHP kallar det för en civil diktatur.

President Erdoğan och AKP står ohotade i inrikespolitiken. Från AKP:s gamla garde hördes tidigare en klagan på Erdoğans ledarstil och nyckfullhet. Varför vågar ändå ingen ta öppen strid mot honom?

– Delvis beror det på att många i Turkiet

gillar auktoritära ledare. Medborgarna är dessutom mer polariserade än tidigare och AKP (Rättvis- och utvecklingspartiet) har lyckats knyta nationalistiska röster till sig. Människorättsaktivisten och advokaten *Eren Keskin*, vars organisation Palmecentret samarbetar med, menar att Erdoğan har gjort en uppgörelse med den djupa staten (hög officerare och ämbetsmän som anser sig stå över de valda instanserna). Tidigare gick AKP framåt i väljarkåren för att man valde konfrontation mot den djupa staten – och det gjorde man tillsammans med Gülen-rörelsen, en turkisk-sunnitisk rörelse som leds av predikanten *Fethullah Gülen* som nu har gått i exil i USA. AKP lät länge Gülenrörelsen växa och få stort inflytande över polis- och domstolsväsende. Men med tiden förvandlades samarbetet till en maktstrid. I december 2013 lade åklagare, stödda av Gülen, fram korruptionsanklagelser mot fyra av Erdoğans ministrar och deras söner. Oppositionen inom partiet har hittills inte utgjort något allvarligt hot mot Erdoğan. **När AKP kom till makten i november 2012 hade de draghjälp av sin allians med Gülenrörelsen. Vad beror brytningen på i grund och botten?**

– Ren och skär maktstrid. Gülens viktigaste instans var ders-hane, som stängdes

TURKIET

HUVUDSTAD:
Ankara

POLITIK:
Republik. Recep Tayyip Erdoğan från AKP är president. AKP vann nyvalet 1 november 2015.

AREA:
783 562 km²
(Sverige: 449 964 km²)

BEFOLKNING:
77,7 miljoner.

AKP

Rättvis- och utvecklingspartiet

Har under **Recep Tayyip Erdoğan**s ledning styrt sedan år 2002. Beskrivs som konservativt och moderat islamistiskt. Fick 41 procent vid valet i juni 2015 och ökade i november till 49,5 procent. Premiärminister Ahmet Davutoğlu sitter kvar.

CHP

Republikanska folkpartiet

Turkiets äldsta parti, bildat år 1919. Partiet beskrivs som kemalistiskt, det vill säga att de vill bevara Kemal Atatürks idéer om ett sekulärt Turkiet och socialdemokratiskt. Partiet hade en ledande ställning under många år men har de senaste decennierna varit i opposition med cirka 25 procent av rösterna. Ledare är **Kemal Kılıçdaroğlu**.

MHP

Nationalistiskt parti

Bildat 1969, beskrivs som kemalistiskt och ultrahöger som tidigare hade egen milis. Under senare år har partiet tonat ned sin aggressiva nationalism vilket gett ökat väljarstöd. Partiet fick 16 procent vid valet i juni men backade till 12 procent i november. Partiledare är Devlet Bahçeli.

HDP

Folkets demokratiska parti

Leds av **Selahattin Demirtaş** and **Figen Yükkeddağ**. Partiet bildades år 2012 och fick 13 procent vid valet i juni 2015. Stöds av många kurder men vann också turkiska vänsterröster. I nyvalet den 1 november 2015 gick partiet tillbaka men klarade spärren på tio procent.

DJUPA STATEN

Höga officerare och ämbetsmän som anser sig stå över valda instanser som parlamentet.

ner av AKP, alltså privatskolor som gett extra stöd till sina elever och som blev ett utbildningscentrum för Gülenrörelsens kadrer, vilka sedan gick vidare in i statsapparaten.

Hur omfattande var korruptionsmisstankarna?

– De handlade om miljardbelopp. Erdoğan's son Bilal blev indragen i misstankarna. Enligt en läcka blev han uppmanad av sin far att gömma undan miljonbelopp i dollar.

Och om en åklagare i en framtid skulle ta upp fallen på nytt?

– Tyvärr tror jag att många bevis är onåbara i dagsläget. Så bevisläget skulle bli svårare. För att slippa ifrån korruptionshärva gjorde Erdoğan en uppgörelse med djupa staten, som både Eren Keskin men också CHP-ledamoten och partiets vice ordförande **Sezgin Tanrikulu** tidigare påstått. Polischefer och åklagare degraderades. Gülenrörelsen terroristförklarades. Ansvärga åklagare gick i landsflykt. Men de som tidigare varit häktade i den gamla Ergenekon-härva släpptes fria. (Ergenekon var en illegal och underjordisk organisation med bland annat före detta höga militärer

som påstods ha planerat en statskupp mot AKP.) Gülenrörelsen är kanske något bättre än djupa staten men jag ser den inte som en demokratisk kraft.

Hade korruptionshärvan också betydelse i de båda parlamentsvalen förra året?

– Ja, efter valet den 7 juni var korruptionsanklagelserna huvudorsaken till att AKP inte ville ingå i en koalitionsregering. Även turknationalistiska MHP krävde då att korruptionsanklagelserna skulle återupptas. Annars hade MHP varit en naturlig partner för AKP.

Varför lyckas inte det gamla maktpartiet CHP bli ett attraktivt regeringsalternativ?

– Partiet bygger på den kemalistiska idé, som är hämtad från republikens grundare Kemal Atatürk. Republikanska folkpartiet CHP var länge statsbärande. Men arvet från kemalismen gör att partiet inte kan anpassa sig till samhällsförändringarna. Det är ett parti som rymmer vänsterprogressiva, nationalister och mittenkrafter. Nuvarande partiledare **Kemal Kılıçdaroğlu** har försökt rensa partiet från de nationalistiska krafterna, men samtidigt har CHP tappat vänsterprogressiva röster till HDP.

Nu råder åter inbördeskrig i sydöstra Turkiet, påminnande om 1990-talet. AKP:s gamla huvudfiende var militären. Nu går partiet hand i hand med generalerna. Vem leder vem i kriget mot PKK: Erdoğan eller generalerna?

– Erdoğan riktar allt ljus på sig själv. Oavsett om en vänsteraktivist mördas eller en självmordsbombare begår ett attentat, handlar diskussionen alltid om presidenten, fastän den borde handla om att vänsteraktiva och kurder är den djupa statens måltavlor. Erdoğan har avkriminaliserat den djupa staten. De ger näring åt varandra. **Parlamentsvalet i juni tände ett hopp hos många regeringskritiker om att en förändring var möjlig. AKP förlorade sin majoritet och fick "bara" 40 procent då. Men valet ledde inte till någon koalitionsregering utan till nyvalet i november som återgav AKP dess majoritet. Varför blev det ingen koalitionsregering?**

– Det var AKP som omöjliggjorde det. CHP var berett ingå i en koalition och även HDP (Folkens demokratiska parti) deklarerade det tydligt. Men AKP insåg att en koalitionsregering skulle missgynna dem och fick många väljare med sig i november när de hävdade att koalitionsregeringar historiskt aldrig har gynnat Turkiet. Erdoğan utnyttjade också en splittring inom MHP. Han värvade sonen till MHP:s grundare **Alparslan Türkeş** och erbjöd honom en ministerpost. Andra MHP:are som gick över till AKP belönades också. Så fick AKP tillbaka regeringsmakten efter nyvalet i november. Det spekuleras i att Erdogan kan komma att

FÖRE BOMBERNA. Fackföreningar samlades i Ankara den 10 oktober 2015 till demonstration för fred mellan PKK och turkiska armén. Två bomber exploderar och 102 personer dör.

FOTO: AP/TT

planera ytterligare ett nyval då hans parti fortfarande saknar ett tiotal mandat för att ha kvalificerad majoritet, som kan möjliggöra ett presidentstyre i landet. **Stämmer det att polisen stod passiv när självmordsbombare slog till mot en fredsdemonstration i Ankara strax före valet den 1 november då 102 personer dödades?**

– Ögonvittnen, däribland från Turkiska läkarförbundet, har berättat om hur poliser såg på utan att hjälpa sårade. Trots att blodet flöt sköt polisen pepparsprej mot dem som försökte hjälpa skadade. Ambulanser hindrades från att komma fram. Det skapade en otrolig rädsla för att gå ut i nya demonstrationer, så HDP avbröt sin valkampanj.

PKK

Kurdists arbetarparti

Inledde år 1984 ett uppror för ett självständigt Kurdistan. Grundaren, **Abdullah Öcalan**, är fängslad sedan 1999 då han fördes bort i Kenya. Marxism-leninism

men har nu ersatts av "demokratisk konfederalism" och partiet kräver numera självstyre. PKK har militära baser i norra Irak. I norra Syrien styr PKK:s syskonparti PYD över självstyrande kanton kallade Rojava.

YDG-H

Patriotiska revolutionära ungdomsrörelsen

Består av unga PKK-sympatisörer i städer i sydöstra Turkiet.

DRAMATISKT AVSLÖJANDE. Tidningen Cumhuriyet presenterar bildbevis på turkiska vapen som smugglas till Syrien.

Terrorgruppen IS/Daesh misstänks ligga bakom denna självmordsbombning och flera andra terrordåd. Använder sig statsapparaten av IS?

– När tidningen Cumhuriyet den 29 maj 2015 lade fram bildbevis på att den turkiska säkerhetstjänsten MIT smugglade in vapen till Syrien, dementerades inte bilderna av regeringen. Den hävdade att vapnen var avsedda för turkmener i Syrien. Men som ett resultat av publiceringen hålls Cumhuriyet's chefredaktör Can Dündar fängslad, anklagad för spioneri. Han riskerar livstids fängelse. Internationella medier påstår att Ankara har öppet samröre med IS. Därtill finns turkiska regeringsföreträdare som hävdar att kurdiska PKK skulle vara farligare än IS. De beskriver IS som en organisation bestående av arga och frustrerade ungdomar. Efter påtryckningar från USA och andra länder i koalitionen mot

Can Dündar

IS har Turkiet försökt visa att man för krig även mot IS. Men det används som förevändning för att bomba PKK:s baser. Turkisk militär har bombat långt fler PKK-baser än IS-fästen. Allt detta leder till misstankar om att Ankara har stött IS. Och när kurderna

har stärkts i norra Syrien, ökar samtidigt djupa statens oro för PKK.

Jag har träffat liberala turkar som röstade på HDP i juni och som hoppades att partiets ledare Selahattin Demirtaş då skulle träda fram som den kurdiska rörelsens valda företrädare – med en gest mot PKK som har sin bas i Qandilbergen i norra Irak. Dessa vänsterliberalas besvikelse över att han inte gjorde så bidrog till att HDP tappade röster i november. Hade Demirtaş kunnat agera annorlunda?

– HDP har fungerat som en länk mellan den livstidsdömde PKK-ledaren Abdullah Öcalan och PKK:s militära ledning i Qandil. Men HDP, och särskilt Demirtaş, sitter trångt. Å ena sidan fick HDP en majoritet av de kurdiska rösterna i juni. Men Demirtaş är tydlig med att HDP är ett parti för hela

Turkiet. Samtidigt ser HDP PKK som en frihetsrörelse, inte som en terroristorganisation.

Men det gör många turkar.

– Ja, och HDP:s projekt har varit att försöka föra samman östra och västra Turkiet. Det ogillades av många kurder som tyckte att partiet turkifierades. Det fanns kurder som var besvikna över att fredsprocessen mellan staten och Öcalan inte ens gett dem rätten att studera kurdiska som hemspråk. Så Demirtaş kläms mellan vänsterprogressiva och kurder som vill ha tydligare fokus på kurdfrågan.

Före valet i november sade många att detta var sista chansen lösa kurdfrågan med fredliga medel...

– ...och nu har det blivit mycket värre. Kriget har flyttat in i städerna i sydöst. Arg ungdomar inom YDG-H, en militant stadsgerilla, för sitt krig mot staten. Deras mål är att få den kurdiska befolkningen att göra uppror. Men många kurder, som är trötta på krig, är negativa till dessa militanta ungdomar. Samtidigt ser vi illegala dödspatruller, paramilitära grupper, stödda av regeringen åter komma upp till ytan och verka fritt i den kurdiska regionen. Den tidigare paramilitära gruppen kallad Jitem använder idag twitter aktivt där de med bildbevis berättar hur många de har dödat.

– Under den period när samtal pågick mellan staten och Öcalan började sydöstra Turkiet dra till sig turister. Många fick det bättre. Men i dag går det inte att ta sig in i Diyarbakirs gamla stad. Vanliga invånare i Diyarbakir vill inte att ha det som i Syrien. Kriget har gynnat AKP. Det var AKP:s strategi.

Gick PKK i fällan genom att återuppta den väpnade kampen?

– PKK är en komplex organisation med olika fraktioner, fastän de utåt vill agera som en organisation. Ledarna i Qandil i norra Irak säger sig vara hängivna Öcalan, samtidigt som de tycker att AKP har lurat PKK under de tre år som Öcalan samtalade med regeringen. Under dessa år förberedde sig samtidigt både staten och PKK på ett nytt krig. PKK bildades en gång för att skapa ett fritt Kurdistan. Som villkor för att lägga ned

”Den tidigare paramilitära gruppen kallad Jitem använder idag twitter aktivt där de med bildbevis berättar hur många de har dödat.”

sina vapen har PKK krävt garantier för vad som ska hända med dem när de kommer ned från bergen. Fredssamtalen gav aldrig svar på den frågan. Men PKK:s, och statens, beslut att återuppta den väpnade konflikten beror säkert också på vad som händer i regionen i stort och på att kurderna över lag har blivit starkare.

PKK behöver ofta stöd i det tysta av närliggande stater. Ville Iran – som har motsatta intressen mot Turkiet i Syrien – att PKK skulle återuppta den väpnade kampen mot den turkiska staten?

– Det är möjligt och även Ryssland påstås ge PKK stöd. PKK är otroligt starka just nu. Deras styrka mäts i militära termer, i antalet stridande gerillasoldater. Samtidigt har regionala stormakter alltid kunnat fjärrstyra den kurdiska frågan. Eftersom olika kurdiska ledare är rivaler spelar närliggande stater ut olika kurdiska ledare mot varandra.

Hur ser maktförhållandena ut mellan olika delar av den kurdiska rörelsen i Turkiet?

– HDP vände sig till hela Turkiet eftersom de insåg att de inte kunde komma över parlamentets tioprocentsspärr utan bredare större stöd från mindre minoritetsgrupper, som armenierna och assyrier/syrianer, samt den progressiva rörelsen. HDP har krävt ursäkter när YDG-H har dödat civila i väpnade attacker. Det har också hänt att PKK har bett om ursäkt efter sådana händelser. YDG-H anses lyda under PKK. Men YDG-H består av

kurdiska ungdomar i städerna som bär på ett otroligt hat mot staten. De är inte som vanliga PKK-styrkor, de vill att Turkiet delas och de vill ha ett självständigt Kurdistan. De som har anslutit sig till PKK genom åren har gjort det för högre syften än bara rätten att få studera kurdiska som hemspråk.

– Den livstidsdömde Öcalan har däremot aldrig utgjort ett hot mot AKP. Demirtaş har utgjort den enda verkliga oppositionen mot AKP, stärkt av sin humor och sin förmåga att använda sociala medier. Många tyckte att han hade något nytt att komma med, många turkar trodde på Demirtaş ambitioner.

Men mindre så i dag?

– Det finns ännu folk i västra Turkiet som gör det. Jag tror att HDP:s förlorade väljarstöd främst berodde på att de tappade konservativa kurdiska röster till AKP i november. Det i sin tur berodde på en del kurders missnöje med YDG-H. Stabilitet blev ett viktigt ledord för dessa kurdiska väljare som gick tillbaka till AKP.

Och militären kanske inte vill ha fred med PKK?

– Situationen är värre nu än på 1990-talet. För 20 år sedan kunde Palmecentrets nuvarande samarbetspartner i människorättsfrågor ta sig in i krigszoner och rapportera om människorättsbrott där. Men idag har de ingen insyn i vad som händer i en belägrad stad som Cizre eller i Diyarbakirs gamla stad, Sur. Den största skillnaden mot kriget på 1990-talet är att nu begår dödspatruller sina övergrepp öppet. Då hade man inte kunskap om vilka det var. Premiärminister *Ahmet Davutoğlu* har förklarat att Turkiet måste ”rensa vartenda hus från terrorism”.

Sedan i somras har EU känt av den växande flyktinvågen via Turkiet. Turkiet har tagit emot mer än två miljoner syrier men icke-europeiska flyktingar kan inte söka asyl i Turkiet och ser ingen framtid där. Öppnade Ankara medvetet kranen

Ahmet Davutoğlu

för människosmugglare i syfte att sätta press på EU och minska de sociala spänningarna i landet?

– Många frivilligorganisationer, som jobbat längs kusten vid Egeiska havet, bedömer att regeringens taktik var medveten. Erdoğan kan ha sett flyktingströmmen till EU som sin chans att återta sitt politiska erkännande och stöd från Bryssel. Men samtidigt är situationen

PÅ FLYKT. Människor flyr ut ur Sur-distriktet i Diyarbakir den 3 februari. Strider mellan YDG-H och säkerhetsstyrkorna har pågått sedan i december.

FOTO: EPA/STR/TT

hjärtskärande för alla de flyktingar som riskerar sina liv för att ta sig ut från Turkiet.

När Turkiet sköt ned ett ryskt stridsflygplan den 24 november 2015 svarade Ryssland med ett handelskrig. Hur märks det i turkiskt vardag?

– Det påverkar människors ekonomi. I turiststaden Antalya, tidigare ett stort resmål för ryssar, har över 20 hotell sålts eftersom nedgången av ryska turister varit så stor. Ryssland menar allvar med sina sanktioner och vill ta för sig av kakan när Mellanöstern är på väg att delas upp. Därför ger Ryssland tydligare stöd till kurder.

Turkiet verkade tidigare bagatellisera hotet från IS/Daesh. Har AKP-ledningen börjat dra i bromsen efter terrordådet i Istanbul den 12 januari då tio personer dog?

– Att bombdådet ledde till att turister skrämdes bort kan påverka regeringen. Men tidigare har bombattacker bara varit riktade mot vänsterkrafter. Hur regeringen kommer att agera mot IS är fortfarande för tidigt att säga. Jag menar att den kurdiska frågan är en nyckelfråga i regionen. Ska Turkiet demokratiseras måste det finnas en vilja att göra upp med det förflutna. Den processen funkar inte i Turkiet. Ett erkännande av folkmordet (under första världskriget) på armenier och assyrier/syrianer är oerhört viktigt. Den turkiska republiken bildades på grundval av folkmord. Lösningen på den kurdiska frågan måste innebära ett erkännande av folkmordet på armenierna. Även vissa kurdiska klaners delaktighet i det måste erkännas. Några av HDP:s ledande kurdiska politiker har bett om ursäkt offentligt. Men det krävs mer än ursäkter. Folkmordet måste utredas genom en Sannings- och försoningskommission så att försoning kan äga rum. Kurdfrågan berör hela regionen och en lösning av den i Turkiet kommer att påverka kurdernas framtid även i de andra delarna. Ett erkännande av folkmordet skulle samtidigt underminera militärens roll i det turkiska samhället. **Kritiska journalister anklagas i många fall för ”terrorism” om de är kurder eller ”spioneri” om de är turkar. Hur går det med pressfriheten?**

FÖRE SKOTTEN. Tahir Elçi strax innan han skjuts ihjäl i Diyarbakir den 28 november 2015.

FOTO: VOA/WIKIPEDIA

– Läget är värre nu än på 1990-talet. Den som gav uttryck för en oppositionell åsikt då kunde bli föremål för åtal men fängslades sällan. Men en anklagad som kallas till domstolen idag riskerar att bli häktad. Extrema straff för enskilda yttranden leder till att folk inte vågar uttrycka sig fritt. Journalister åtalas och hotas av flera års fängelse för ärekränkning av presidenten Erdoğan. De flesta medier styrs av AKP, även om det finns kritiska röster. Men de är marginaliserade.

Nu dras även snaran åt för akademiker som uttrycker kritik mot kriget i sydöst. Märks det att självcensuren växer?

– Ja, Erdoğan gör kritiska akademiker till måltavla. Han utmålar att de skulle leva ett bekvämt liv, avlönade av statliga universitet, men samtidigt agerar till förmån för terrororganisationer. Många tänker till extra nu innan de säger sin åsikt. Sedan finns de som ändå gör det. Det är människor som tar risken att bli fängslade eller kanske mördade – i likhet med den kände advokaten

Tahir Elçi som sköts ned på öppen gata den 28 november när han läste upp ett pressmeddelande i Diyarbakir.

– Mordet på Tahir Elçi liknade det på den armenisk-turkiske publicisten *Hrant Dink* år 2007. Tahir Elçi förklarade att PKK inte är en terroristorganisation, men han var inte PKK:are och han försvarade inte deras metoder. Han kritiserade både PKK och regeringen. Folk grät öppet när han mördades och sade att ”nu orkar vi inte längre”. Det var så tragiskt. Många människorättsaktivister som Eren Keskin, liksom Demirtaş och andra HDP:are går inte längre säkra. Otryggheten har ökat enormt och det finns en känsla av att allt kan hända på grund av den djupa staten. ■■■

Fotnot: Eren Keskin är vice ordförande i människorättsorganisationen İHD och en av Turkiets mest kända advokater. År 1995 fängslades hon och adopterades av Amnesty International som samvetsfånge. Hon har bland annat belyst sexuellt våld från turkiska säkerhetsstyrkor.

Skärpt konflikt i Turkiet

Sedan sommaren 2015 har konflikten i Turkiet trappats upp. Vapenvilan mellan PKK och regeringen har brutits och delar av sydöstra Turkiet beskrivs nu som krigszoner där strider utkämpas mellan kurdisk stadsgerilla och säkerhetsstyrkor. **Den turkiska regeringens mardröm är en sammanhängande kurdisk stat.**

Huvudfienden i regionen är PKK, som inledde ett uppror i Turkiet 1984 för ett självständigt Kurdistan och PKK:s syriska syskonparti PYD som har utropat Rojava, ett självstyrande område i norra Syrien. PYD:s milis YPG har med stöd av USA haft stora militära framgångar.

ATTENTATEN

20 JULI 2015

33 personer dödas av en bomb när socialistiska ESP håller presskonferens i Suruç om stöd till Kobane i norra Syrien. IS tar på sig skulden.

10 OKTOBER 2015

Två bomber exploderar i Ankara vid en fredsdemonstration organiserad av HDP och fackföreningar. 102 personer dödas. Oklart vem som var skyldig.

12 JANUARI 2016

Tolv turister, elva tyskar och en peruan, dödas vid en självmordsbombning vid turistmålet Sultanahmet-torget i Istanbul. IS utpekats.

17 FEBRUARI 2016

28 personer dödas när en bilbomb exploderar i centrala Ankara. Målet är militärer. TAK, Kurdistans frihetsfalkar, tar på sig skulden. Turkiska regeringen vidhåller att YPG och PKK var skyldiga.

Högt spel i Turkiet

KRIGET. Vissa städer i sydöstra Turkiet har varit under utgångsförbud sedan i december och den 21 januari varnade Amnesty för att upp till 200 000 människor nu var i fara och utsattes för något som kan liknas vid kollektiv bestraffning genom att tillgång till vatten, el och mat stryps. Det finns lite insyn i vad som händer i dessa områden. Det uppskattas att tiotusentals människor nu flyr stridsområden. Den 14 februari uppgav den turkiska armén att "659 PKK-terrorister" hade dödats i staden Cizre där utgångsförbud infördes 11 december.

YTTRANDEFRIHETEN. Redan före den senaste upptrappningen av konflikten var journalister i Turkiet föremål för fängslanden och åtal. Vid årsskiftet fanns 14 journalister i fängelse eller häkte. Efter bombattacken i Ankara den 17 februari krävde företrädare inom AKP att tidningar och TV-stationer som betraktas som "terroristmedier" ska stängas. Den 21 februari frigav PKK tre journalister från statliga nyhetsbyrån Anadolu som kidnappats två dagar tidigare.

OMVÄRLDEN. Sedan Turkiet den 24 november 2015 sköt ner ett

ryskt stridsplan vid gränsen till Syrien har förhållandet till Ryssland drastiskt försämrats. Förhållandet till USA är också på väg att bli mer kylslaget. När USA:s sändebud **Brett McGurk** i början av februari besökte Kobane i norra Syrien reagerade Turkiets president **Erdoğan** med en ilsken fråga till USA: "Hur kan vi lita på er? Är jag er partner eller är det terroristerna i Kobane?"

Även sedan Turkiet pekat ut YPG, den kurdiska milisen i norra Syrien, som inblandade i attentatet i Ankara den 17 februari, har USA vidhållit att de inte ser YPG som terrorister.

TEXT: ULF B ANDERSSON GRAFIK: LOTTA LUNDIN

KRÖNIKA

30 års väntan på rättvisa

De sitter framme till höger i den stora rättssalen i Högsta domstolen i Guatemalas huvudstad. Alla har huvudena täckta med färggranna sjalar. De är överlevande från militärbasen *Sepur Zarco*, som i början på 1980-talet fungerade som en rekreationsbas för militärer. De är modiga nog att trotsa sin rädsla och skamkänslor för att vittna om vad de utsatts för. Den interna konflikten i Guatemala hade pågått i drygt 20 år och förtrycket hårdnade. En dag i augusti 1982 grep militären ett antal män i samhällen i Izabal och Alta Verapaz. Anledningen var att männen hade krävt land från de närliggande godsnejer. Männen återsågs aldrig. Militären kom tillbaka och våldförde sig på kvinnorna och förde dem till basen där de under flera år tvingades till sexuellt slaveri och hushållsarbete.

I över 30 år har kvinnorna fått vänta på rättvisan men i juni 2015 greps två av de militärer som var ansvariga för basen, anklagade för brott mot mänskligheten. Det är många som stöder kvinnornas kamp för rättvisa men det finns även krafter som är emot. I kolumner i konservativa medier och i sociala medier anklagas de för att bara vara ute efter ekonomisk kompensation och sådana kommentarer kan även höras i domstolens korridorer. Den kompensation som kvinnorna eventuellt kan få kan nog inte på något sätt uppväga det de utsattes för eller den stigmatisering som drabbade dem efteråt med skam och isolering som följd.

I maj 2013 dömdes generalen *José Efraín Ríos Montt* (diktator 1982-1983) till 80 års fängelse för folkmord och brott mot mänskligheten. Domen underkändes och efter diverse turer skulle rättegången inledas den 11 januari i år. På grund av den 89-årige Ríos Montts senildemens och processuella tvister har den ännu inte kommit till stånd. Kanske kommer Ríos Montt att hinna avlida innan rättegången kommer igång men hans offer har ändå fått se honom på den anklagades bänk.

Den interna konflikten i Guatemala hade pågått i drygt 20 år och förtrycket hårdnade. En dag i augusti 1982 grep militären ett antal män i samhällen i Izabal och Alta Verapaz. Anledningen var att männen hade krävt land från de närliggande godsnejer. Männen återsågs aldrig. Militären kom tillbaka och våldförde sig på kvinnorna och förde dem till basen där de under flera år tvingades till sexuellt slaveri och hushållsarbete.

ANDREA BODEKULL

Fredsobservatör i Guatemala för Kristna Freds.

Ytterligare ett aktuellt fall gäller 14 före detta militärer som greps den 5 januari anklagade för bland annat påtvingade försvinnanden under åren 1981-1988.

Brotten ska ha begåtts på en militärbas i Cobán i Alta Verapaz där man i massgravar hittat kvarlevor av 558 personer. Elva av militärerna är bundna till brotten och sitter i förvarshäkte fram till maj då domaren ska besluta om åtal ska väckas eller inte. En organisation som heter *Fundación contra el Terrorismo* (Stiftelsen mot terrorism) driver en hätsk kampanj på Facebook och i medierna mot dem som driver både det här fallet och fallen ovan. De har även anordnat demonstrationer tillsammans med Avemilgua, en organisation bestående av före detta militärer, till stöd för de häktade och anklagar rättssystemet för att vara partiskt till stöd för "vänstern". En av grundarna till Avemilgua är också grundare av partiet FCN (Nationella Samlingsfronten) vars kandidat, *Jimmy Morales*, förra året vann valet och nu är Guatemalas president.

Dessa fall är några av de nu aktuella i dagens Guatemala där rättvisan sent omsider når ansvariga för brott begångna under den väpnade konflikt som plågade landet 1960-1996. Det som hände då är ständigt närvarande och dessa rättegångar är viktiga som en bekräftelse för de drabbade och deras rätt till sanning, rättvisa och gottgörelse och som en påminnelse att det aldrig får hända igen. ■■■

PÅ FLYKT UNDAN **KINA**

I KINA HAR MYNDIGHETERNA skärpt inställningen till dissidenter och aktivister. Allt fler flyr landet men nu växer rädslan även utomlands sedan personer förts tillbaka till Kina. Amnesty Press har träffat poeten Yi Feng som lever under stor rädsla i Bangkok.

TEXT: PER LILJAS

oktober försvann den svensk-kinesiske publicisten *Gui Minhai* från sin lägenhet i thailändska Pattaya tillsammans med en okänd man. Hans resa registrerades inte vid någon gränskontroll men den 17 januari 2016 dök han upp på Kinas statstelevision CCTV med ett tårfullt erkännande. *Gui Minhai* sade att han hade återvänt för att sona ett brott han skulle ha begått elva år tidigare. Rättighetsaktivister förkastade det hela som

en påtvingad resa och ett påtvingat uttalande. Fyra av *Gui*s kolleger på det förlag i Hongkong, som ger ut böcker kritiska mot kommunistpartiet, försvann efter

honom. Temperaturen höjs för kinesiska dissidenter, både innanför och utanför landets gränser.

– Kommunistpartiet tänker att de är så starka att de kan göra vad de vill i Asien, säger *Yi Feng*, som anlände till Bangkok med sin sjuårige son i september 2015.

Han pekar på sin tolk *Alex*, en flykting som är svårt ärrad efter två attacker av kineser i Bangkok de senaste två veckorna.

– Varje dag är jag rädd för min sons säker-

het, säger *Yi*. Det är farligt för mig att prata nu också men jag måste berätta om vår svåra situation. Kanske kan någon hjälpa oss.

Yi växte upp som ett vetgirigt barn men i skolan mobbades han för att han kom från en släkt av jordägare. Hans tillflykt blev de få böcker han lyckades finna och de historier som andra före detta jordägare berättade när de samlades vid ån för att vattna sin boskap. 1980-talet innebar en öppning. Somliga texter snuddade nu till och med vid kulturrevolutionen, den process som *Mao Zedong* hade inlett 1966. När studenter intog Himmelska fridens torg våren 1989 för att kräva ökad frihet bad *Yi* sin rektor om tillåtelse att anordna stödmarscher i deras stad. Han fick klartecken och drog ut på gatorna med skolans elever.

– Jag var så upphetsad och glad, säger han.

Då stridsvagnar rullade in i Peking den 4 juni 1989 blev bedrövelsen desto större. *Yi* skrev dikt efter dikt om massakern vid Himmelska fridens torg. Vid midnatt klistrade han upp dem på husväggar runt staden. På morgonen såg han människor samlas för att läsa. Framemot förmiddagen hade samtliga rivits ned.

De öppna tiderna i Kina var över men *Yi* ➤

INTE SÄKER.
Yi Feng, som inte vågar framträda med sitt riktiga namn, är rädd även i Thailands huvudstad Bangkok.

FOTO: JONAS GRATZER

”Operationen är global och till och med USA har klagat på att hemliga agenter försöker föra ut kineser ur landet.”

HOPPETS VÅR.
Studentprotes-
terna för demokrati
i Peking våren 1989
väckte stort hopp
bland många i Kina.

FOTO: TORBJÖRN
ANDERSSON/PRESSSENS
BILD/TT

➤ kunde inte blunda för vad som hände i Kina.
– Massakern ändrade för alltid hur jag såg
på regimen, säger han.

ett par år senare, då Yi gick på lärarhög-
skolan, misshandlades en studentkol-
lega av en grupp statstjänstemän. Yi
anmälde händelsen till myndighe-
terna men fick inget svar, så han anordnade
en protest. Demonstranterna nådde inte ens
fram till mötesplatsen innan de attackerades
av polis. Yi brännmärktes som bråkmakare.
Han förvägrades bonus och befordran och
allt han sade därefter rapporterades till
rektorn. Då internet anlände blev det hans
ventil. Han sökte information och publice-
rade artiklar under pseudonymen Yi Feng
(vilket även är namnet han av säkerhetsskäl
valt att använda i den här artikeln). År 2004
sökte han och kom in på en högskola i USA.
Strax därefter arresterades han.

Kaffekoppen framför Yi står kvar orörd.
Han skaver sina slitna gympaskor mot
varandra. Väljer omsorgsfullt sina ord. Åren
som följde efter gripandet var de tyngsta i
hans liv.

– Agenterna kom vid midnatt, berättar

han. De bjöd mig att följa med på en kopp te
men alla vet att det betyder hemligt häkte.
I tjugo dagar höll de mig kvar, de störde de
min sömn och tvingade mig att skriva och
spela in bekännelser och löften. De sade att
jag ville störta regeringen men allt jag skrivit
är dikter för att minnas Himmelska fridens
torg och kritik av utbildningssystemet. Folk
har rätt att få veta.

När Yi återvände hem stod han under
ständig bevakning. Hans fru lämnade ho-
nom. Han fick självmordstankar.

– Allt var sönder, säger han. Min familj,
mitt jobb, mina drömmar. Jag kände att det
inte fanns något värde med mitt liv.

Hoppet återvände två år senare då
han lät sig döpas. Flyktplanerna
tog liv igen. Säkerhetstjänsten höll
hans pass i förvar men lät honom
delta på konferenser utomlands med Kinas
Pen-klubb. Då resan gick till Istanbul i Turkiet
packade han en stor väska med tält. Han över-
tygades däremot av en annan Pen-medlem att
ett muslimskt land inte skulle vara säkert.

– Nu tänker jag att jag borde ha tagit chan-
sen, säger Yi.

”Massakern ändrade för alltid hur jag såg på regimen.”

Istället kom flykten att gå genom Sydosta-
sien. En vän till Yi hade redan lyckats ta sig
från Thailand till USA. En annan vän föreslog
att han skulle anmäla sitt pass som försvun-
net. Kanske skulle myndigheterna missa att
passet var under förvar och utfärda ett nytt.
Det fungerade. Några veckor senare satte sig
Yi på en buss med sin ena son och vinkade av
sin nya fru och parets yngsta pojke.

– Min hustru var rädd att resan skulle vara
för farlig för vår minste, förklarar han.

Vid gränsen till Vietnam gick pulsen upp.
Yis son snubblade på vägen ut ur bussen och
grät otröstligt när de närmade sig gränskon-
trollen.

– Jag blev väldigt nervös, säger Yi. Polis-
konstapeln misstänkte att jag smugglade
barn och frågade ut min son. Kanske var det
tur för det tog uppmärksamheten från mig.
Då vi tilläts att passera gränsen gick vi snabbt
och tittade aldrig tillbaks.

En kort flygres bort från Vietnam låg
Thailand. Det är ett populärt delmål
för flyktingar, trots att det likt de flesta
andra asiatiska länder inte har skrivit
under FN:s flyktingkonvention. Från Kina
har främst uigurer flytt till Thailand. Uigu-
rerna är en förtryckt muslimsk folkgrupp
som främst bor i provinsen Xinjiang. Risken
att bli arresterad i Thailand har ständigt
funnits där men på sistone har tryggheten
underminerats markant.

År 2014 lanserade Kinas president Xi
Jinping ”Operation rävjakt” för att återföra
flyktingar från utlandet. Officiellt är det en
del av Pekings kampanj mot korruption men
många ser det snarare som en del i myndig-
heternas allt hårdare tag mot oliktkänkande.
Operationen är global och till och med USA
har klagat på att hemliga agenter försöker
föra ut kineser ur landet. Greppet är som
hårdast i Asien.

I Thailand har situationen förändrats
sedan militärkuppen i maj 2014. Ju tydligare

ALLT FLER
GRIPS. Arbetar-
aktivisten Zhu
Xiaomei i provin-
sen Guandong
greps den 4
december 2015.
Hon är misstänkt
för ”att ha samlat
en folkmassa för
att störa social
ordning”.

FOTO: PRIVAT/AI

det har blivit att juntan inte kommer att
släppa fram en folkligt vald regering, desto
mer har västvärlden distanserat sig från
Thailand. Kina har mer än villigt fyllt dess
plats. Utrensningen av kinesiska flyktingar
har inte låtit vänta på sig. I juli 2015 utvisade
Thailand över 100 uigurer till Kina. Mängder
av dissidenter har försvunnit i det tysta. I
november deporterades satirtecknaren Jiang

Bakgrund

- 2014 inledde Kina ”Operation rävjakt” för att återbörda personer i landsflykt. Washington anklagar Peking för att skicka hemliga agenter på turist- eller handelsvisum för att tvinga med sig kinesiska invånare. Enligt kommunistpartiet sker arresteringarna på laglig väg och är en del av deras kampanj mot korruption. Människorättsorganisationer hävdar däremot att även dissidenter är måltavlor.
- Kinas inflytande är särskilt stort i Sydostasien. Människor har förts bort utan att registreras vid gränsen, ibland till och med på specialchartrade flygplan. Fem försvunna publicister kopplade till ett förlag och bokhandel i Hongkong har rönt särskild uppmärksamhet. En man med brittiskt pass försvann från Hongkong och en man med svenskt pass försvann från Thailand.
- Thailands relationer med Kina blir allt tätare. Militärkuppen i maj 2014 har fått västvärlden att vända Bangkok ryggen och Kina har gjort flera stora investeringar i landet det senaste året men de har också mottagit mängder av förrymda dissidenter.
- I Kina har människorättsförsvarare, arbetarrättsaktivister och dissidenter utsatts för ett allt hårdare tryck det senaste året. Hundratal har gripits och en del av dem har senare ställts inför rätta.

► *”Partiet hjärntvättar människor med att skönmåla verkligheten och prångla ut falska hjältesagor.”*

Ye Fei och rättsaktivisten Dong Guangping under stor dramatik natten efter att de hade fått asyl beviljad av Kanada. Efter att Gui Minhai försvann sade Yi Feng upp alla kinesiska bekantskaper, förutom tolken Alex, för att skydda sig från hemliga agenter.

– Situationen i Kina är värre än 1989 och den kommer att bli mycket värre, säger Yi. Förtrycket är stenhårt. Så många advokater och skribenter har hamnat i fängelse de senaste åren.

Livet i den thailändska huvudstaden Bangkok är monotont och försörjningen skral. FN:s flyktigorgan UNHCR och andra organisationer ger hjälp med språk och juridik. Kyrkor assisterar. Men ingen av dem har något egentligt inflytande över Yis framtid. Det som får Yi att stå ut är hans familj. Efter att ha bytt sina användarnamn pratar han och hans fru nu varje dag på Skype och WeChat. Agenter har frågat henne flera gånger var Yi befinner sig men hon har inte yppat något.

– Jag hoppas att min fru och son kan göra mig sällskap i ett tredje land, säger Yi. Men jag är orolig för att Kina är på väg mot en kollaps och att gränserna kommer att stängas.

Pennan var det länge sedan han rörde. Säkerhetsläget i Bangkok och den svåra situationen i Kina har gjort honom alldeles för nedslagen. Svårigheter och bekännelser till trots har han däremot inte ruckat på sina åsikter en tum. När han väl får ordet tar han tillfället i akt.

– Folk måste få veta hur partiet behandlar människor, säger han. Partiet hjärntvättar människor med att skönmåla verkligheten och prångla ut falska hjältesagor. De vill framställa en perfekt image. Frustrationen bland poeterna växer. Det är samma sak för den slitande underklassen. Många tar livet av sig, andra blir galna. Poeter borde vara samhällets hjärta och själ. Istället för att skydda oss är kommunistpartiet rädda för oss och försöker krossa oss. Detta enbart för att vi berättar sanningen. ■■■

KINA

HUVUDSTAD:
Peking.

POLITIK:
Folkrepublik sedan
1 oktober 1949.
Kommunistpartiet
styr enväldigt.
President sedan år
2013 är Xi Jinping.

YTA:
9 596 961 km².
(Sverige
449 964 km²)

BEFOLKNING:
**Cirka 1,4
miljarder.**

LÄNGTAN. Yi Feng pratar med sin fru på Skype och WeChat varje dag.

FOTO: JONAS GRATZER

SEX MÄN DÖMDA FÖR SODOMI

DEN 2 DECEMBER greps sex yngre män vid en fest i staden Kairouan sedan grannar tillkallat polis. Den 10 december dömdes de till tre års fängelse för "sodomi", vilket är det strängaste straffet för samkönat sex i Tunisien. Domarna överklagades.

Männen tvingades genomgå en analundersökning. Den 7 januari släpptes alla sex männen fria mot borgen i väntan

på att målet ska upp igen den 25 februari. Deras advokat har berättat för Amnesty att männen har blivit hotade efter att de frigavs och att de nu är rädda att överhuvudtaget gå utomhus. I en blixaktion kräver Amnesty att domarna mot männen upphävs och att de skyddas från hot och våld. Därtill kräver Amnesty att paragraf 230, som kriminaliserar samkönat sex i Tunisien, avskaffas. **||||**

FOTO: AI

EFTER BOMBEN. Ammar Mohammed Halhal (till höger) och hans far visar var tre barn och två gravida kvinnor dog vid ett flyganfall den 8 juni 2015.

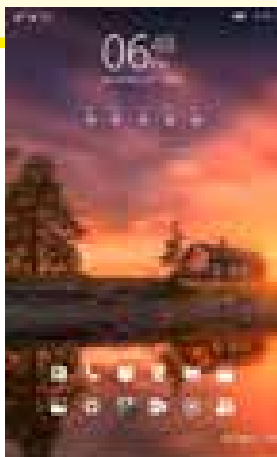
"Fansen vill inte jubla åt lag i arenor där migrantarbetare har förlorat sina liv"

Minky Worden från Human Rights Watch inför valet av ny president i Fifa. Amnesty International (UK), Football Supporters Europe, Human Rights Watch, Terre des Hommes och Transparency International vill att FIFAs blivande president ska bekämpa korruption och människorättskränkningar.

HÖGT PRIS FÖR SMART TEKNIK

MÅNGA AV DESSA multinationella företag säger att de har nolltolerans mot barnarbete. Men det blir bara tomma ord när företagen inte undersöker sina leverantörer. Deras påståenden är helt enkelt inte trovärdiga, sade **Mark Dummett**, utredare vid Amnesty International, när rapporten *This is what we die for: Human rights abuses in the Democratic Republic of the Congo power the global trade in cobalt* presenterades av Amnesty och Afreewatch den 19 januari.

Organisationerna har granskat utvinningen av kobolt i Demokratiska republiken Kongo och funnit att barnarbete inte är ovanligt. Kobolt är viktigt för

batterierna i smartphones och elbilar.

Kontrasten är stor mellan försäljningen och marknadsföringen av toppmoderna teknikutrust och barnen som bär tunga säckar av stenar och gruvarbete i smala gruvschakt som riskerar permanenta lungskador, påpekade Mark Dummett. **||||**

Civila mål

Den saudiledda koalitionen olagliga attacker mot skolor som används för undervisning är ett uppenbart brott mot krigets lagar, sade **Lama Fakih**, krisrådgivare vid Amnesty International den 11 december.

Hon hade då kommit tillbaka från Jemen och sade att "det är skrämmande att USA och andra allierade till den Saudiledda koalitionen har fortsatt att ge klartecken till vapenöverföringar till medlemmar i koalitionen trots tydliga bevis på att de inte följer krigets lagar".

Amnesty International kräver att alla vapenöverföringar stoppas och har krävt att USA:s president **Barack Obama** stoppar nya vapenaffärer med Saudiarabien och Storbritannien har av Amnesty anklagats för att bryta mot både brittisk lag och EU-lag.

bombas i Jemen

I rapporten *Our kids are bombed: Schools under attack in Yemen* anklagar Amnesty den Saudiledda koalitionen för att vid fem tillfällen avsiktligt ha bombat skolor där inga tecken fanns på att de användes i militära syften. Enligt rapport från FN-organet OCHA i augusti 2015 var 93 procent av de dödade och skadade i flygkriget civila.

Det var i mars 2015 som Saudiarabien tillsammans med tio allierade länder och med stöd av USA inledde flygbombningar för att stödja president **Abd Rabbuh Mansur Hadi** i kampen mot de houhtirebeller som hade erövrat stora delar av Jemen. Iran och Eritrea har anklagats för att stödja houhtirebellerna. Omkring 6 000 personer beräknas ha döts, varav cirka hälften är civila.

Förenade Arabemiraten, UAE, är ett av de länder som deltar på Saudiarabiens sida och i Sverige har det väckt kritik, bland annat från Amnesty, att Saab ska sälja radar- och övervakningssystemet Erieye till UAE. **Christer Ahlström**, generaldirektör för ISP, Inspektionen för strategiska produkter, har till Sveriges Radio betonat att UAE inte är i konflikt med någon annan stat då dess deltagande i kriget handlar om att bekämpa houhtirebellerna.

Enligt Ekot har också UAE skickat cirka 500 colombianska soldater till kriget i Jemen. Den 12 februari sade USA:s försvarsminister **Ash Carter** att UAE är berett att skicka in specialförband i Syrien.

ULF B ANDERSSON

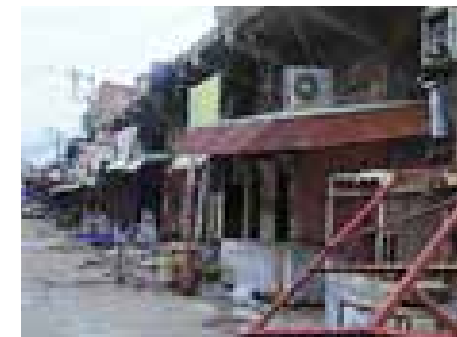
HÅRD KRITIK MOT KURDISKA STYRKOR

PESHMERGASTYRKOR från Kurdis-tans regionala regering (KRG) och kurdisk milis i norra Irak har schaktat bort, sprängt och bränt ner tusentals hem i vad som verkar vara ett försök att rycka upp arabiska samhällen med rötterna som hämnd för deras upplevda stöd för Islamiska Staten, IS. Det hävdade Amnesty International i rapporten *Banished and dispossessed: Forced displacement and deliberate destruction in northern Iraq*, som publicerades 20 januari.

Rapporten baseras på fältobservationer i 13 byar och städer och vittnesmål från över 100 ögonvittnen och offer för tvångsflyttningar. Uppgifterna styrks av satellitbilder som visar omfattande förstörelse utförd av peshmergastyrkor, och i några fall av yazidisk milis och kurdiska väpnade grupper från Syrien och Turkiet, som arbetar i samordning med peshmerga.

KRG:s styrkor verkar gå i spetsen för en gemensam kampanj som handlar om att tvångsflytta arabiska samhällen genom att förstöra hela byar i områden som de har återtagit från IS i norra Irak. Tvångsflyttningar av civila och den avsiktliga förstörelsen av hem och egendom utan att det finns ett militärt berättigande, kan utgöra krigsbrott, sade **Donatella Rovera**, som var den person från Amnesty International som utförde fältresearchen i norra Irak.

Rapporten väckte stor uppmärksamhet och i Sverige ifrågasatte **Afram Yakoub**, ordförande för Assyriska riksförbundet, det svenska militära stödet i form av rådgivare till peshmerga. **||||**

FÖRSTÖRELSEN I JALAWLA. På åtskilliga väggar fanns slogans för peshmerga.

FOTO: AI

SYSTRAR.
Fades och Magret
Chimaimba bor
tillsammans och
lever på Margrets
lön som mobilkorts-
försäljare.

Ny lag ska stoppa BARNÄKTENSKAP

I MALAWI beräknas hälften av flickorna ha blivit bortgifta före 18-årsdagen. Förra året infördes dock en ny lag som höjer åldern för giftermål till 18 år. Amnesty Press har träffat unga flickor som berättar om sina äktenskap och Malawis justitieminister.

TEXT OCH FOTO: EMMA SUNDELIN

En äldre man öppnade dörren och släppte in den då elvaåriga flickan. Fades Chimaimba hann aldrig få skydd av Malawis lag mot barnäktenskap, som antogs i februari 2015.

– Männen kommer att muta sig ur det, säger hon.

I samma ögonblick som Fades Chimaimba fick sin första menstruation ansågs hon vara vuxen och moderns uppmaningar om giftermål började. Dottern visste också hur svårt det var för mamman att försörja dem sedan hennes pappa hade gått bort.

– Jag trodde att jag skulle få ro om jag gifte mig men det blev bara värre och värre, berättar hon.

Enligt Världshälsoorganisationen, WHO, löper minderåriga flickor större risk att utsättas för misshandel och sexuella övergrepp av sina makar. Så var det också för Fades Chimaimba. Maken lade ofta sina pengar på alkohol och slog henne när de saknade mat på bordet. Han tog heller ingen hänsyn till hennes låga ålder.

– Han tvingade sig på mig från första början, förklarar hon.

Fades Chimaimba lutar sig mot tegelväggen. Sedan några månader tillbaka är systemets hyressetta i en av huvudstaden Li-

longwes fattigaste delar hennes hem. Det är lika länge som hon har vetat att hon är gravid och som maken har varit borta.

Nio av tio förlossningar bland utvecklingsländernas tonåringar sker inom äkten-skapet, enligt FN-organet UNFPA. Förlossningskomplikationer är en av de vanligaste dödsorsakerna i gruppen och deras barn löper större risk att avlida innan de fyllt fem år. Fades Chimaimba är idag 15 år och känner sig för ung för att bli mamma:

– Jag vet inte hur jag ska ta hand om mitt eget barn.

Magret Chimaimba visste länge inte var hennes lillasyster befann sig. Fades sociala isolering bröts av en slump när de sprang på varandra på marknaden.

– Jag är verkligen glad att hon är tillbaka men det är självklart också många utmaningar, säger Magret Chimaimba. Hur ska vi kunna försörja oss?

Hon blev själv bortgift vid samma ålder och lämnad efter sin andra graviditet. Syst-rarna är inte ensamma om att gifta sig i ung ålder. WHO bedömer att 50 procent av Mala-wis flickor gifter sig innan de fyllt 18 år. På en internationell nivå beräknas 700 miljoner av

MALAWI

HUVUDSTAD:
Lilongwe.

POLITIK:
Brittisk koloni 1891–
1964. Hastings
Bandas parti vann
första valet och han
styrde sedan landet
som diktator fram
till 1993. Nu har lan-
det flerpartisystem
och Peter Muthrika
vann presidentvalet
år 2014.

YTA:
118 484 km².
(Sverige
449 964 km²)

BEFOLKNING:
16,5 miljoner.

”Om vi förhindrar barnäktenskap kommer fler flickor att stanna kvar i skolan.”

➤ världens nu levande kvinnor ha gift sig före sin 18-årsdag, enligt Unicef. Omkring 250 miljoner var yngre än 15 år vid giftermålet.

– Enligt mig är lagen en milstolpe. Det kommer att påverka många personer, säger kvinnorrättsaktivisten *Memory Banda* från *Girls Empowerment Network*, GENET.

Memory Banda sitter under ett parasoll på hotellets poolområde. 19-åringen, som har blivit en frontfigur för kampen mot barnäktenskap i Malawi, är i Lilongwe med GENET för att föreläsa om menstruationshygien. Tidigare har hon bland annat talat om flickors situation i Malawi inför FN:s generalförsamling.

– Det var en stor ära att vara en del av diskussionen, säger hon stolt.

Kusasa Fumbi. Så heter den hemlighetsfulla ritual som ska förbereda barnen inför vuxenlivet och som blev startskottet på äktenskapslivet för Memory Bandas då elva-åriga syster. När hon någon månad senare visade sig vara gravid berättade hon: En man, som kallas för *Hyenan*, hade visat flickorna hur de ska tillfredsställa män sexuellt för att göra flickorna redo inför äktenskapet och ta bort deras ”barndomsdamm”.

– Det är våldtäkt. När flickorna kommer tillbaka är de traumatiserade, säger Memory Banda.

På grund av graviditeten tvingades systemen gifta sig med Hyenan men misshandlades så svårt att hon lämnade honom. När det blev Memory Bandas tur att genomgå Kusasa Fumbi vägrade hon och fick veta att hon var en dålig person som bröt mot traditionerna.

Enligt FN:s barnorgan Unicef är två tredjedelar av flickorna som saknar formell utbildning i Malawi gifta. I stället för att gå igenom ritualen ägnade Memory Banda flera sommarlovshelger åt att lära barnbrudar i byn Moyenda att läsa.

– Min förhoppning var att det skulle få åtminstone några av dem att börja i skolan igen, säger hon.

Strax därefter fick hon kontakt med GENET:s vd *Faith Piri*, som hade en kampanj mot barnäktenskap i byn.

Memory Banda var en av dem som fick lära sig att stå upp för sina rättigheter och att påverka makthavare. Arbetet ledde bland annat till lokala stadgar redan innan den nya lagen om äktenskap, skilsmässor och familjereationer antogs år 2015.

– Malawi kommer aldrig bli sig likt om vi ger flickorna mer makt. Genom att ge dem mer makt stärker man över hälften av befolkningen, Malawi är som det är eftersom man inte har satsat på flickorna, säger Faith Piri.

I dagsläget krockar 18-årsgränsen för äktenskap med kapitel 22 i landets konstitution, som tillåter att barn mellan 15 och 18 år gifter sig med föräldrarnas samtycke.

– Beslutsfattarna måste se till att lagarna inte motsäger varandra, säger Faith Piri.

Landets justitie- och konstitutionsminister *Samuel Tembenu* bläddrar i en kopia av lagen på sitt arbetsrum i Lilongwe.

– Vi behöver ta bort stycket angående 15

år så det bara är 18 år som gäller, konstaterar han, men kan inte ange någon tidsram. Jag skulle ljuga om jag sade att det kommer att ske i år (2015).

Samuel Tembenu hoppas att förbudet mot barnäktenskap ska få bort olagliga sedvänjor, som Kusasa Fumbi. Han ser även andra fördelar med 18-årsgränsen:

– Om vi förhindrar barnäktenskap kommer fler flickor att stanna kvar i skolan och det kommer att bidra till landets samhällsekonomiska utveckling.

Enligt Samuel Tembenu är det först när brottsbalken och konstitutionen har harmoniserats med äktenskapslagen som påföljder kan föreskrivas.

– På grund av konstitutionen kan man inte åtala någon just nu, säger ministern.

S kogsduken där *Alinare Makwiti* som tolvåring genomgick Kusasa Fumbi syns inte från byn Chitera. Där blev hon och 16 andra flickor våldtagna tills det inte fanns något barndomsdamm kvar.

– Jag tyckte inte om det, jag ville inte göra det, säger hon.

Under sina 16 levnadsår har hon känt sig besviken många gånger. På föräldrarna som fick henne att genomgå Kusasa Fumbi, på att hon tvingades gifta sig när hon blev gravid med sin pojkvän. På pojkvännen som slog och svärföräldrarna som behandlade henne som en slavarbetare.

– Jag behövde hjälp med mat och kläder, förklarar hon steget in i äktenskapet.

Treåriga *Monika* klänger sig fast vid hennes vita blus. De ska snart skiljas åt för ett tag när *Alinare Makwiti* är i skolan. För ett år sedan fick GENET henne ur äktenskapet och hjälper sedan dess till med skolvägifterna. Organisationen medlade också med föräldrarna för att göra hemvändandet lättare och stödjer familjen ekonomiskt.

– Nu försöker jag också få andra flickor att börja i skolan igen, säger *Alinare Makwiti*.

Fades Chimaimba vill inget hellre än att få en utbildning. Hon har svårt att se ljus på sin egen framtid men har förhoppningar för livet hon bär på i sin mage:

– Hon måste vara åtminstone runt 32 år innan hon gifter sig. ■■■

STUDIER. Kvinnorrättsaktivisten *Memory Banda* går även en teaterutbildning på universitetsnivå till vardags. – Jag har faktiskt alltid velat studera juridik, men jag kom inte in den här gången. Fast det är okej, jag kan kanske ta en till examen senare.

+

Bakgrund/Barnäktenskap

➤ Varje dag under det kommande decenniet beräknas 37 000 minderåriga flickor världen över gifta sig.

➤ I Malawi gifter sig 50 procent av flickorna innan sin 18-årsdag. Motsvarande siffra för pojkarna är 6,4 procent. Målsmän arrangerar de flesta barnäktenskapen.

➤ Medelåldern för äktenskap höjs sakta, men är begränsad till familjer med högre inkomstnivåer och/eller urbana områden.

➤ Orsaker till barnäktenskap är bland annat ojämställdhet, fattigdom, favorisering av pojkars utbildning, en tro om att det ska skydda mot sexuellt våld och att barnafödande i tidig ålder uppmuntras.

➤ Fenomenet är störst i Sydasiens och Afrikas söder om Sahara. Barnäktenskap förekommer i Malawis alla regioner.

Källor: Unicef, UNFPA, WHO, Human Rights Watch

PARAGRAF 377 SKA GRANSKAS

 ÅR 1860 INFÖRDES paragraf 377 i brottsbalken i dåvarande Brittiska Indien. Enligt lagen är "könsligt umgänge som strider mot naturens ordning" förbjudet och paragrafen behölls när Indien 1947 blev självständigt. År 2009 jublade Indiens hbtq-rörelse då en domstol i New Delhi förklarade att förbudet mot samkönat sex mellan samtyckande vuxna strider mot Indiens författning.

Religiösa grupper protesterade dock och den 12 december 2013 beslöt högsta domstolen att lagparagrafen ska vara kvar och att ansvaret för en eventuell förändring ligger hos parlamentet. Efter inlagor från bland annat stiftelsen Naz kom Högsta domstolen den 2 februari med ett nytt utslag. Frågan om 1860 års lag ska nu utredas av fem domare.

– Jag är glad och hoppas att detta nu är sista steget i denna strid då domstolen ska granska konstitutionella argument för att avkriminalisera homosexualitet, sade **Anjali Gopalan**, hbtq-aktivist och grundare av Naz till Hindustan Times.

FRIAD FÖR BROTT I BOGOTÁ 1985

 AMNESTY UTTRYCKTE stor beviskelse sedan Colombias högsta domstol den 16 december upphävt domen mot den pensionerade översten **Luis Alfonso Plazas**. År 2010 hade han dömts till 30 års fängelse för delaktighet i påtvingade försvinnanden år 1985. Tolv personer utsattes för påtvingade försvinnanden i samband med stormningen av Justitiepalatset i huvudstaden Bogotá som hade ockuperats av gerillagrupper M-19. Omkring 100 personer dödades, däribland elva domare i Högsta domstolen.

I RUINER. Thälman-gatan i Sydossetiens huvudstad Tschinvali efter kriget i augusti 2008.

FOTO: AMNESTY INTERNATIONAL

JÄRNVÄGSARBETAREN SOM FÖRSVANN 1936

 FILMAREN ANAÍS HUERTA som bor i Mexiko, lämnade den 27 januari tillsammans med Amnesty in en stämning i Mexiko för att få klarhet i vad som hände hennes släkting, järnvägsarbetaren **Félix Llorente**, som försvann i början av spanska inbördeskriget. Den 28 juli 1936 greps han i den kastilianska staden Medina del Campo och fördes bort av de Francotroga myndigheterna den 15 augusti 1936. Troligen finns han i en massgrav i en nedlagd vingård i Medina del Campo där omkring 200 personer förmodas ha begravts.

– Den spanska regeringen har vägrat att öppna juridiska vägar för att ge rättvisa och sanning kring de 114 000 fall av påtvingade försvinnanden och andra brott som begicks mellan 17 juli 1936 och december 1951, sade **Esteban Beltrán**, chef för Amnestys spanska sektion. Nu hoppas vi att Mexiko tar upp detta fall.

ICC ska undersöka

Den 27 januari meddelade domarna i ICC, Internationella brottmålsdomstolen i Haag, att åklagarna får tillstånd att öppna en förundersökning om krigsförbrytelser som begicks "i och kring Sydossetien" mellan 1 juli och 10 oktober 2008.

 Detta är första gången som ICC genomför en förundersökning utanför Afrika. Om åklagarsidan kommer fram till att brott har begåtts kan det leda till åtal i Haag. Georgien anslöt sig till ICC år 2003. Där emot är inte Ryssland anslutet till ICC men domstolen har ändå möjlighet att väcka åtal när det handlar om brott som har

begåtts i Georgien. Sydossetien bröt sig ur Georgien år 1991 men självständigheten erkänns bara av Ryssland, Nicaragua, Somalia, Venezuela och Nauru.

ICC:s beslut att öppna en förundersökning kommer sedan domstolen konstaterat att det inte har hänt någonting i Georgiens och Rysslands egna undersökningar av brott som begicks under kriget. I Georgien avbröts undersökningarna i mars 2015 och i Ryssland har ännu ingen ställts till svars. Bland de brott som ICC nu ska undersöka finns mord, tvångsfördrivning av upp till 18 500 georgier från Sydossetien, attacker mot civila, avsiktligt dödande och avsiktliga

Georgienkriget

attacker mot fredsbevarande soldater.

ICC:s beslut välkomnades i Georgiens huvudstad Tbilisi där justitieministern Tea Tsulukiani sade att ICC:s undersökning kommer att ge möjlighet för Georgien att bevisa att Moskva och dess allierade separatiststyrkor i Sydossetien "begick etnisk rensning mot georgier" och var ansvariga för att georgiska krigsfångar avrättades. I Ryssland förklarade en talesperson för utrikesdepartementet att man är övertygad om att "ICC kommer att lägga skulden på ryska och sydossetiska soldater" och separatistmyndigheterna i Sydossetien sade också att man är övertygad om att ICC

"kommer att vara partiska". Trots det har både Ryssland och Sydossetien överlämnat dokumentation till ICC.

Kriget inleddes den 7 augusti 2008 då Georgien gick till anfall mot Sydossetiens huvudstad Tschinvali för att återställa »den konstitutionella ordningen«. Ryska styrkor gick över gränsen för att skydda Tschinvali och trängde snabbt långt in i Georgien. Omkring 1 000 personer beräknas ha dödats under de fem dagar kriget pågick. Den dåvarande georgiske presidenten Micheil Saakasjvili är numera guvernör i den ukrainska staden Odessa.

ULF B ANDERSSON

RÄTTEGÅNG INLEDD MOT GBAGBO

 DEN 28 JANUARI inledde ICC, internationella brottmålsdomstolen i Haag, rättegången mot Elfenbenskustens före president **Laurent Gbagbo** och dennes medarbetare **Charles Blé Goudé**.

Laurent Gbagbo

De bägge förklarade sig icke skyldiga till mord, våldtäkter och förföljelse som ska ha begåtts 16 december 2010–12 april 2011 sedan Gbagbo vägrat acceptera att han förlorade valet år 2010.

Omkring 3 000 personer dödades i oroligheterna. I april gick soldater lojala mot president **Alassane Ouattara** tillsammans med FN-styrkor och franska soldater till attack och grep Laurent Gbagbo.

Syrisk vardag

RESA IN I TOMHETEN
Samar Yazbek
Översättning:
Marie Anell
Ordfront

NÄR JAG LÄSER de första raderna i *Resa in i tomheten* har den syriska revolutionen sedan länge förvandlats till ett blodigt krig. Den befolkning som en gång drömde om ett öppet och demokratiskt Syrien har smärtsamt blivit varse den enorma makt och kraft Syriens president **Bashar Al-Assad** besitter.

Samar Yazbek är journalist och författare och har tidigare arbetat med syrisk film och tv och hon lever idag i exil i Paris. Boken tar avstamp i tre hemliga resor till Syrien åren 2012–2013. Boken för oss genom ett land där myllrande folkmassor snabbt bytts ut mot gator fyllda med tomma, kluvna hus och döda kroppar som sprider ut sig efter de tidiga morgontimmarnas intensiva lufträder eller IS obarmhärtiga framfart.

Boken är ett mästerverkligt porträtt av den grymma vardag Syriens befolkning lever i och verkar under. Hatet blir närvarande när grymhetens klor slagit sig fast i kroppen men likaså kärleken och modet. Yazbek låter oss följa befolkningens kamp för att både överleva och få leva och denna skildring är både respektfull och otroligt närvarande.

Boken är en stilfull blandning mellan reportage och roman och parallellt med de detaljrika beskrivningarna av filosofiska tankar lyckas författaren förmedla krigets utveckling över tid. Språket är vackert och aggressivt på samma gång och texten lyckas verkligen förmedla det nyhetsreportagen sällan gör, nämligen den sanslöst smärtsamma delen i att vara människa mitt i ett land omvärlden långsamt låter förgöras.

MALIN ÖSTERBERG

FOTO: STUDIO S ENTERTAINMENT

INGEN ÅTERVÄNDO.
Saul Ausländer (Géza Röhrig) i "Sauls son".

I väntan på döden i

SAULS SON

REGI: **László Nemes**
SKÅDESPELARE: **Géza Röhrig**
LAND: **Ungern**

DENNA VINTER visar Kunskapskanalen den uppmärksammade franska dokumentärserien *Förintelsen – historiens värsta brott*. Serien ger det breda perspektivet och förklarar vägen från nazisternas maktövertagande i Tyskland år 1933 fram till Förintelsens fasor som får ett slut först vid krigsslutet våren 1945.

I László Nemes film *Sauls son* får vi uppleva verkligheten i förintelselägre Auschwitz-

Birkenau hösten 1944 genom en person, Saul Ausländer. Han är ungrare och tillhör ett *Sonderkommando* vars uppgift var att praktiskt hjälpa tyskarna i utrotningen av Europas judar som i järnvägsagnar anlände till gaskamrarna.

För biobesökarna är det en kuslig upplevelse att under lång tid i närbild följa Saul, mycket övertygande spelad av filmdebutanten **Géza Röhrig**, medan vi hör ljuden i lägre.

László Nemes fick idén till filmen när han läste vittnesmål från medlemmar i Sonderkommando, vars roll i Förintelsen orsakade kontroverser efter

Auschwitz

kriget. Genom att arbeta i lägren kunde de uppskjuta sin egen död åtminstone några månader. Ett rymningsförsök görs till sist för att föra ut dokumentation om massmördandet till omvärlden. Ett kort ögonblick hinner vi hoppas att rymningarna ska nå fram till den polska hemmaarmén, AK, men hoppet krossas snabbt.

László Nemes har gjort en obehaglig men mycket angelägen film. Att filmen setts på bio av över 120 000 ungrare inger ett visst hopp i ett land där Ungerns roll som allierad till Nazityskland förvrängs i dagens historieskrivning.

ULF B ANDERSSON

EN NY BILD AV 1945

**ÅR NOLL.
HISTORIEN OM 1945**
Ian Buruma
Översättning:
Emeli André
Natur & Kultur

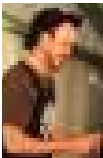
VI HAR SETT bilderna från Kungsgatan 7 maj 1945 då jublande människor firar att andra världskriget är slut. Då fanns förhoppningar om en ny värld och **Ian Buruma** tar i *År noll* utgångspunkt i sin nederländske faders återresa från tvångsarbete i Tyskland hem till det befriade Nederländerna. Buruma vill inte förringa aktningen för de män och kvinnor som år 1945 hade så starka förhoppningar och ambitioner om en ny värld vilket manifesterades när FN bildades men han vill komplicera allt.

Ian Buruma tar ett brett grepp och visar hur uppgörelserna med

det förflutna innehöll lynchjustis och nya övergrepp från kolonialmakter som Frankrike i Algeriet eller en bristfällig uppgörelse som USA:s agerande i Japan. Människor bestraffades kollektivt, som sudettyskarna som fördrevs från Tjeckoslovakien med segrarmakternas goda minne. Och hatet mot judar levde vidare i länder som Polen även när ockupationen var över. Det kalla kriget inleddes kort efter att vapnen tystnade, Stalin kunde dra ner sin järnridå över Europa medan Storbritannien såg på när den grekiska högern massakrerade och fängslade vänstern 1945. Det är en imponerande historieskrivning vi får av Buruma som ger oss perspektiv på hur den tid vi nu lever i började formas den gången då framtiden bedrägligt verkade så ljus.

ULF B ANDERSSON

MÄKTIG ROMAN

ÖNDSKA
Eiríkur Örn Norðdahl
Översättning: **Anna Gunnarsdóttir Grönberg**
Rámus

EIRÍKUR ÖRN NORÐDAHL har blivit internationellt känd som poet men i hemlandet Island har hans romaner också nått stora framgångar. *Öndska* är en av de mäktigare romaner jag har läst på senare år men det är en roman som ställer krav på läsaren då den både är omfångsrik, rör sig i olika tidsplan och dessutom växlar i berättarteknik.

Belöningen blir dock en fängslande berättelse om akademikern Agnes som har ett släktursprung

som skoningslöst visar Förintelsens bägge sidor; offer och förövare. En del av romanen handlar om Jurbarkas i Litauen där de litauiska invånarna deltar i slakten på sina judiska granar. En annan del av romanen handlar om hur Agnes inleder ett förhållande med den isländske nynazisten Arnór. Och så har vi den bedragne Ómar som ger sig ut på en planlös Europaresa och avsnitt där vi upplever allt ur ett barns ögon.

Därtill får vi träffsäkra iakttagelser om samtidens kultur och politik och så når vi fram till sidan 566 och slutorden "Och sedan går livet vidare." Och det gör det, fast med en stor läsupplevelse bakom oss.

ULF B ANDERSSON

Stark roman om ett krig för länge sen

ATT SKJUTA HÄSTAR. EN ROMAN OM SPANSKA INBÖRDESKRIGET
Kjell Eriksson
Ordfront

DET SPANSKA inbördeskriget 1936–1939 hade olika dimensioner. Det var en förövning inför det andra världskriget där Nazityskland och **Mussolinis** Italien gav omfattande stöd till den spanske generalen **Francisco Francos** uppror mot den folkfrontsregering av socialister och liberaler som hade vunnit valet i februari 1936. Det var också en kamp mellan ett närmast feodalt samhälle och en befolkning som ville ha snabba förändringar. Genom Francos seger kunde de konservativa krafterna fortsätta att styra landet ända fram till Francos död hösten 1975.

Medan de västliga demokratierna valde en non-interventionspolitik inför fascismens framryckning i Spanien beräknas uppmot 50 000 personer från ett 50-tal länder ha rest som frivilliga till Spanien för att kämpa mot Francos trupper. **Kjell Eriksson** har i *Att skjuta hästar* skrivit en roman som genom huvudpersonen Alfons Andersson ger läsaren en möjlighet att förstå varför alla dessa människor valde att riskera livet och medan vi får en osminkad bild av krigets fasor.

Eriksson har valt vintern och våren 1938 för sin roman. Det är då den spanska republiken är på reträtt och förhoppningarna om en seger blir allt svagare. Liksom filmaren **Ken Loachs** *Land och frihet* (1995) för också Eriksson in de ideologiska debatterna i sina romangestalter där den Moskvatrogna stalinismen möter de anarkistiska idéer som var starka i dåtidens Spanien.

ULF B ANDERSSON

SKARP PENNA. **Zunar** använder seriebilder för att kritisera lagarna i **Malaysia**.
FOTO: DANIEL GYLLENPISTOL

Zunars serier utmanar makten

ZULKIFLEE ANWAR ULHAQUE, "Zunar" i folkmun, har under senhösten syns i Amnesty Internationals kampanj "Skriv för frihet". Han är serietecknare och riskerar upp till 43 års fängelse i hemlandet Malaysia.

– Att ha varit en del av Amnestys kampanj har betytt oerhört mycket för mig. På grund av den pratar folk över hela världen om mitt rättsfall, förklarar Zunar.

I december besökte han Malmö där han gästade den svenska Amnestysektionen och kunde se sina egna teckningar i Seriefrämjandets lokaler.

– Sedan frigörelsen från Storbritannien har Malaysia styrts av ett och samma parti i 60 år, berättade Zunar inför ett 30-tal åhörare på biblioteket. Maktfullkomligheten har med tiden gjort landets ledning allt mer korrupt. Så länge människor håller tyst kommer detta att fortgå. Därför är det viktigt att våga ställa sig upp och säga ifrån.

För Zunar, som vikt hela sitt liv åt att skapa satir i serieformat, är humor det perfekta protestvapnet.

Genom att förlöjliga politikerna riktar Zunar sin pennudd mot en ytterst öm punkt.

I Malaysia är Zunars bitska tuschrutor bannlysta från bokhand-

larna sedan flera år tillbaka. Den som säljer hans seriealbum riskerar därför rättsliga följder.

Själv står han nu åtalad enligt 1948 års uppviglingslag, en kvarleva från britternas koloniala lagstiftning. Åtalet kom sedan Zunar i en serie inlägg på twitter hade kritiserat Malaysias regering då **Anwar Ibrahim** (se intervju i Amnesty Press nummer 2/2014) återigen hade fängslats i februari 2015.

Amnesty International och andra människorättsorganisationer anser att Anwar Ibrahim är samvetsfånge och att anklagelserna mot honom för sodomi är politiskt motiverade.

Zunar riskerar 43 års fängelse om han fälls. Den 9 mars är det planerat att hans fall kommer upp i domstol i Malaysia. En vanlig fråga han brukar få är varför han inte stannar utomlands, istället för att återvända och riskera ett långt fängelsestraff i Malaysia.

– Jag svarar då att jag vill stå upp för min rätt i hemlandet, säger Zunar. Jag vill gå över min egen rädslas tröskel, för att kunna utmana regimen. Jag tänker fortsätta rita mina serier till sista bläckdroppen.

DANIEL GYLLENPISTOL

FOTNOT: SE MER AV ZUNAR SERIEBILDER PÅ HANS HEMSIDA: WWW.ZUNAR.MY

"Du skall icke dräpa gällar alla"

Den 21 februari gjorde **påven Franciskus** ett av sina starkaste ställningstaganden någonsin mot dödsstraffet. Inför tiotusentals åhörare på S:t Petersplatsen i Rom uppmanade påven alla länder att avskaffa dödsstraffet och sade att budordet "Du skall icke dräpa" är absolut och har samma värde oavsett om den som dödas är skyldig eller oskyldig.

"Jag skulle återinföra en helvetes massa värre saker – värre än skendränkning"

Den republikanske presidentkandidaten **Donald Trump** lovar hårdare tag vid en debatt i New Hampshire. Skendränkning anses vara tortyr men tilläts av Bushadministrationen under kriget mot terrorismen.

"Bekim är alban från Makedonien som arbetar i Österrike men bor på slovenska sidan. Kan man bli mer europeé?"

Peter Kadhammar sitter på grillen Adria och undrar i Aftonbladet om det nu är slutet för idén om ett enat Europa när han ser stängslet mellan Österrike och Slovenien byggas.

"Sperma för 21 000 kronor"

Enligt den statsägda vietnamesiska tidningen Thanh Nien har fyra fängelsevakter i Quang Ninh-provinsen suspenderats. De anklagas för försumlighet sedan den dödsdömda fången **Nguyen Thi Hue** hade köpt sperma för 21 000 kronor av en manlig medfånge och lyckats inseminera sig själv. Hue är dömd till döden för narkotikahandel men enligt Vietnams lagar kan inte gravida eller småbarnsmödrar avrättas och dödsdomen väntas nu omvandlas till livstids fängelse.

FOTO: CHRISTINA SJÖGREN

INFÖR RÄTTA. Rättegången mot konstnären Megumi Igarashi hölls i början av februari.

INFÖR RÄTTA FÖR KÖNSKONST

I februari ställdes den japanska konstnären **Megumi Igarashi** inför rätta i en domstol i Japans huvudstad Tokyo, rapporterar Japan Times. Hon är åtalad för obscenitet och har använt sitt eget kön för olika konstprojekt (se Amnesty Press nummer 4/2015). *Rokudenashiko*, som är hennes artistnamn, lyckades år 2014 3D-scanna sitt kön och tillverkade en kakaj utifrån 3D-modellen. Efter en flodtur i Tokyo greps hon av polisen, misstänkt för obscenitet, vilket kan ge upp till två års fängelse.

Under rättegången yrkade åklagarsidan på ett bötesstraff

på 800 000 yen, motsvarande 63 000 kronor, då hon via internet hade distribuerat bilder av sitt kön. Vid en presskonferens efter rättegången var Megumi Igarashi stridslysten och lovade att överklaga domen om hon blir fälld.

– Under alla år har jag stolt och högt använt ordet fitta då detta är en viktig del av min kropp, sade Megumi Igarashi tidigare under rättegången. I Japan betraktas kvinnliga genitalier som något äckligt och jag anser att det är helt fel.

Domen väntas komma den 9 maj.

ULF B ANDERSSON

FOTO: ALAN LIGHT

Stormufti fördömer schack

I ett TV-program förklarade **Abdul-Aziz Al al-Sheikh**, stormufti (högsta religiöse ledare) i Saudiarabien, att schack är förbjudet i islam då det hör hemma inom spel och dobbel. Stormuftin ansåg också att schack är "slöseri med tid och pengar och kan orsaka hat och fiendskap mellan spelarna". IIII

Amnestymedarbetare dödade

FOTO: AUGUSTIN LE GALL / HAYTHAM PICTURES

Leila Alaoui.

FOTO: PRIVAT/Al

Mahamadi Ouédraogo.

Den 15 januari slog en grupp beväpnade personer till mot Hotel Splendid och Cappucino Café i Burkina Fasos huvudstad Ougadougou. Efter flera dagars drama där angriparna tog över 150 personer som gisslan konstaterades att 30 personer från 18 länder hade dödats. Närmare 100 personer rapporterades också ha skadats.

Bland de dödade fanns två Amnestymedarbetare. Den fransk-marockanska fotografen **Leila Alaoui** träffades av flera skott utanför Cappucino Café och fördes till sjukhus. Hennes tillstånd var först stabilt men hon avled i en hjärtattack i samband en operation. Hon var i Burkina Faso för att ta bilder till Amnestys pågående kampanj "Min kropp mina rättigheter".

Mahamadi Ouédraogo dog i sin bil. Han hade sedan år 2008 arbetat som chaufför för Amnestys sektion i Burkina Faso.

Yves Boukari Traoré, chef för Amnestys sektion i Burkina Faso, uttryckte den 19 januari sorg och deltagande med de dödade Amnestymedarbetarnas familjer.

– Leila var en stark ung kvinna som ville visa kvinnor, inte som offer utan som aktörer som kan påverka sina egna öden, sade Yves Boukari Traoré. Vi ville arbeta med henne då hon hade en passion för att låta kvinnor, flickor och marginaliserade människor berätta sina egna historier och kräva sina rättigheter.

Yves Boukari Traoré beskrev Mahamadi Ouédraogo som en "engagerad, hjälpsam och omtänksam kollega":

– Hans varma leende och goda omdöme följde oss på många Amnestyuppdrag under de gångna sju åren. Han inte bara körde oss överallt på ett säkert sätt, han deltog också i arbetet under våra Amnestymissioner.

Mahamadi Ouédraogo var gift och hade fyra barn. Amnesty lovade att prioritera stöd till de bägge dödade medarbetarnas familjer.

Ougadougou har inte tidigare setts som en riskabel plats att vistas på efter att den interna politiska oron i landet har upphört.

Attackerna den 15 januari var de första som utfördes i staden av Aqim, al-Qaida i islamiska Maghreb. En rad av de dödade utlänningarna arbetade för olika humanitära hjälpprojekt i Burkina Faso och både hotellet och Cappuccino Café var populära ställen bland utlänningar och FN-personal.

Både Frankrike och USA har soldater i Burkina Faso och i ett uttalande från Aqim sades att attackerna var "hämd mot Frankrike och det otrogna Väst". Aqim uppgav också att "många korsfarare" hade dödats av al-Murabitoun-bataljonen som anses ha sin bas i grannlandet Mali.

Amnesty International fördömde den brutala attacken mot civila i Burkina Fasos huvudstad.

ULF B ANDERSSON

FATTA PENNAN

VARJE ÅR UTFÄRDAR Amnesty International hundratals blyxtaktioner. Det kan handla om samvetsfångar som har fängslats, dödsdömda fångar där en avrättning är nära

förestående, repressiva eller diskriminerande lagar som är på väg att införas eller tvångsvräkningar som kan stoppas. Amnesty Press väljer ut tre fall i varje nummer.

Samvetsfänges hälsa har försämrats

SEDAN FEBRUARI 2014 sitter människorättsförsvararen **Bùi Thi Minh Hang** fängslad. Hon greps när hon i en grupp på 20 personer reste för att besöka människorättsförsvararen **Nguyen Bac Truyen** som hade attackerats. Gruppen stoppades av trafikpolis och attackerades sedan av en större grupp män och misshandlades. Hon dömdes till tre års fängelse för att ha hindrat trafiken. Bùi Thi Minh Hang är en välkänd aktivist som har engagerat sig i fredliga protester mot de kinesiska anspråken på områden i Syd kinesiska sjön. Hennes hälsa i fängelset har allvarligt försämrats och hon förvägras vård.

SKRIV TILL:
Minister of Foreign Affairs
Pham Binh Minh
Ministry of Foreign Affairs
1 Ton That Dam Street, Ba Dinh district
Hanoi Vietnam
Fax: + 844 3823 1872
E-post: bc.mfa@mofa.gov.vn

Dear Minister,
It is my sincere hope that you will carefully consider my concerns in the following case.

I am writing to demand that the human rights defender **Bùi Thi Minh Hang** be released immediately and unconditionally, as she is a prisoner of conscience detained solely for her peaceful activities defending human rights.

Furthermore, I urge that while still detained, she should be immediately provided with appropriate medical care, and treated in accordance with the UN Standard Minimum Rules for the Treatment of Offenders, including access to family and doctors.

Respectfully yours,
DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 20 mars.

Poet dömd till fängelse och 800 piskrapp

DEN PALESTINSKE poeten och konstnären **Ashraf Fayadh**, född och bosatt i Saudiarabien, fick den 2 februari sin dödsdom upphävd av en domstol i Abha. Domstolen dömd honom dock till åtta års fängelse och 800 piskrapp i ett åtal där han friats för apostasi men fällts för att ha tagit bilder på kvinnor och haft dessa bilder i sin telefon. Amnesty betraktar honom som samvetsfånge.

SKRIV TILL:
King and Prime Minister
His Majesty King Salman bin Abdul Aziz Al Saud
The Custodian of the two Holy Mosques
Office of His Majesty the King
Royal Court, Riyadh
Saudiarabien
Twitter: @KingSalman

Your Majesty,
Allow me to express my grave concerns for the Palestinian poet and artist **Ashraf Fayadh** who, after having his death sentence overturned by a court in Saudi Arabia, has been sentenced to eight years in prison and 800 lashes.

I call on Your Majesty to release **Ashraf Fayadh** immediately and unconditionally as he is a prisoner of conscience, held solely for peacefully exercising his human right to freedom of expression. I also urge that his conviction is quashed.

Finally, I urge that an official moratorium on all executions be established as a first step towards total abolition of the death penalty, and that flogging and all other cruel, inhuman and degrading punishments be abolished.

Respectfully yours,
DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 20 mars.

Fotojournalist dömd till fängelse

EN APPELLATIONS DOMSTOL i Bahrains huvudstad Manama fastställde den 3 februari domen mot **Ahmad Fardan** för att ha "försökt delta i en allmän sammankomst". Han greps och ska nu avtjäna straffet på tre månaders fängelse. Ahmad Fardan är en välkänd fotojournalist och vann år 2013 en årlig tävling arrangerad av Freedom House. Den 26 december 2013 greps han och misshandlades. Åtalet handlade om ett försök till demonstration i byn Abu Saiba den 16 december 2013.

SKRIV TILL:
King
Shaikh Hamad bin 'Issa Al Khalifa
Office of His Majesty the King
P.O. Box 555
Rifa'a Palace, al-Manama
Bahrain
Fax: +973 1766 4587

Your Majesty,
May I draw Your Majesty's attention to the following case.

I am alarmed to learn that **Ahmad Fardan** had his three month prison sentence upheld and has been re-arrested to serve his prison sentence.

I hereby call for his conviction to be quashed and for him to be released immediately and unconditionally as he is a prisoner of conscience, imprisoned solely for his peaceful work as a photojournalist.

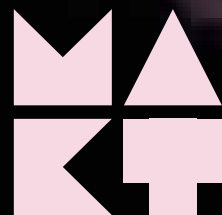
Lastly, I urge that the rights to freedom of expression, association and assembly be upheld, in line with Bahrain's international human rights obligations.

Respectfully yours,
DATUM: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 20 mars.

Ovanstående värdjandebrev finns också på amnestypress.se (längst upp i högra hörnet).

TEMA

TEMPO DOKUMENTÄR FESTIVAL

7-13 MARS 2016
TEMPOFESTIVAL.SE

Gratis
årskort för
Amnesty Press
läsare!

Välkommen till årets dokumentärfest!

Sju dagar med över 100 dokumentärer från hela världen, möten med regissörer foto, performances, seminarier, utomhusvisningar, fester och mycket mer.

Den 7-13 mars är vi tillbaka på biograf Victoria, Debaser Strand, Filmstaden Söder, Bio Rio, Reflexen i Kärrtorp, Tensta Konsthall med flera.

Du som är Amnesty Press-läsare får ett gratis **årskort** (obligatoriskt för att besöka festivalen, värde 60 kr) mot uppvisande av annonsen i någon av våra biljettkassor, eller på KulturDirekt. För öppettider se **tempofestival.se**

f t i #TEMPODOKU

KVINNOR I TUNISIEN UTSÄTTS FÖR VÅLD **MEN SKYDDAS INTE AV LAGEN.**

Kräv att Tunisien skyddar brottsoffren, inte förövarna!
Skriv under på amnesty.se/minkropp

TEOLOGISKA HÖGSKOLAN STOCKHOLM

Studera **mänskliga rättigheter!**

Kandidat- och masterprogram
Fristående kurser
Uppdragsutbildning

ÖPPET HUS 18 MARS

THS • Åkeshovs. 29 • 168 39 Bromma • ths@ths.se • www.ths.se

www.ths.se

Loppmarknaden ger tillfälle att uppmärksamma aktuella aktioner och kampanjer.

Amnesty Halland har under åren arbetat för fångar i nästan alla problem-länder. Vi har varit aktiva i kampanjerna mot tortyr, dödsstraffet, förnekade gripanden och utomrättsliga avrättningar. Många av våra medlemmar har erfarenhet av ett nära samarbete med flyktingar – i tur och ordning från södra Afrika, Latinamerika, f.d. Jugoslavien och Västasien. Vi har drivit samarbetsprojekt med grupper och sektioner i andra länder, bland annat i Sierra Leone.

De första Amnestygrupperna i Halland bildades i januari **1969**, en i Halmstad och en i Laholm. Båda lever än. Nu har distriktet fyra grupper och medlemskårens genomsnittsålder är hög. Vi arbetar därför just nu med att värva ungdomar, från Högsolan i Halmstad och från gymnasieskolor.

Halmstadsgruppernas största framgång är den ekonomiska verksamheten genom den permanenta loppmarknaden **Byring & Bråte**, som har funnits i **över 40 år**. Med ett uppehåll under sommaren har den öppet varannan lördag förmiddag och varje onsdag kväll. Under senare år har den kunnat lämna ett årligt bidrag till sektionen på över en miljon kronor. Vid Byring & Bråte arbetar ett 70-tal frivilliga, och vi vill alltid bli fler!

I år står Hallandsdistriktet värd för **svenska Amnestys årsmöte** och vi hoppas att vid årsmötet i Gullbranna kunna visa bredden i Amnestys verksamhet och belysa aktuella frågor om vad det innebär att tillhöra en stor och växande internationell rörelse. Som medlem är du förstås välkommen på årsmötet. **Läs mer på amnesty.se/arsmotet.**

HAR DU FRÅGOR OM AMNESTY I HALLAND ELLER ÄR DU INTRESSERAD AV ATT ENGAGERA DIG? KONTAKTA DÅ DISTRIKTET VIA BO LINDBLOM BO@TILAS.SE 0430-223 64

ÅRSMÖTET 2016 - VÄLKOMNA!

Nu är det äntligen dags att samlas för årets Amnestyhögdpunkt! Den **13-15 maj** äger årets årsmöte rum. Denna gång beger vi oss till havsnära Gullbrannagården, utanför **Halmstad**.

Årsmöteshelgen kommer att vara fylld av intressanta diskussioner kring vilken organisation Amnesty ska vara de kommande åren, spännande seminarier och inspirerande gäster. De kommer bland annat beröra de områden som våra kommande kampanjer kommer att handla om: **människorättsförsvarare, människor på flykt och HBTQ**. Efter ett år av samtal och diskussioner inom den svenska rörelsen ska vi slutligen ta beslut om en långsiktig riktning, en bild av **var och vilka vi ska vara 2027**. Dessutom kommer vi fira Amnestyfonden som fyller 50 år!

Inte att förglömma är att årsmötet är en perfekt möjlighet att lära känna både Amnesty och fler engagerade Amnestymedlemmar från hela landet. För dig som inte varit på ett årsmöte tidigare kommer det att finnas ett nybörjarmöte innan årsmötet börjar. Ny som gammal medlem - kom och påverka Amnesty och bli inspirerad!

Precis som förra året kommer **valen att förrättas online**. Det betyder att du som inte har möjlighet att vara med på plats ändå kan vara med och **påverka på distans**.

Du hittar **allt du behöver veta på amnesty.se/arsmotet**. Där finns bland annat kallelsen, praktisk information (bland annat att det kommer att gå gratis Amnestybussar från storstadsregionerna) och information om hur du kan följa både vad som händer inför och under årsmötet i sociala medier.

Varmt välkommen att vara med och påverka!

Tora Törnquist
Ordförande för svenska sektionen

Anmäl dig och boka boende- och matpaket senast den 15 april. Då är du garanterad plats på årsmötet och får subventionerade priser!

Årets vinstpott – över 1,3 miljarder

När det här året är slut har vi delat ut vinster värda 1 349 200 000 kr till våra lottköpare. Samtidigt bidrar de till vårt överskott som Amnesty och övriga 54 organisationer delar på.

Varje dag året om har du en ny vinstchans och på fredagar blir en person i Sverige miljonär. Bara förra året vann 112 svenskar minst en miljon var på att vara med i PostkodLotteriet!

Nya vinster varje dag

Veckans högsta ordinarie vinster lottar vi ut till helgen – förutom miljonen också presentkort på resor värda 15 000 kr per lott, upp till 100 000 kr per lott i kontanter och en Volvo V60. Och alla vinster är skattefria!

Miljonbelopp i GrannYror och extradragningar

Du har dessutom chans att få dela på många miljoner med dina grannar i GrannYran. I år har vi kryddat de tre GrannYrorna med en beräknad vinstpott på totalt 340 miljoner! Du har också chans på mängder av extravinster under året.

Nyhet! Postkod JackPott

Med en lott i PostkodLotteriet ingår också vår nya, spännande Postkod JackPott som ökar med 7 nya miljoner varje månad. När JackPotten faller ut får den vinnande lotten hälften av alla miljoner och grannarna i postkoden delar på resten. På postkodlotteriet.se/postkodjackpott ser du hur mycket potten är uppe i just nu.

Gå in på www.stodlinjen.se om du eller en anhörig spelar för mycket.

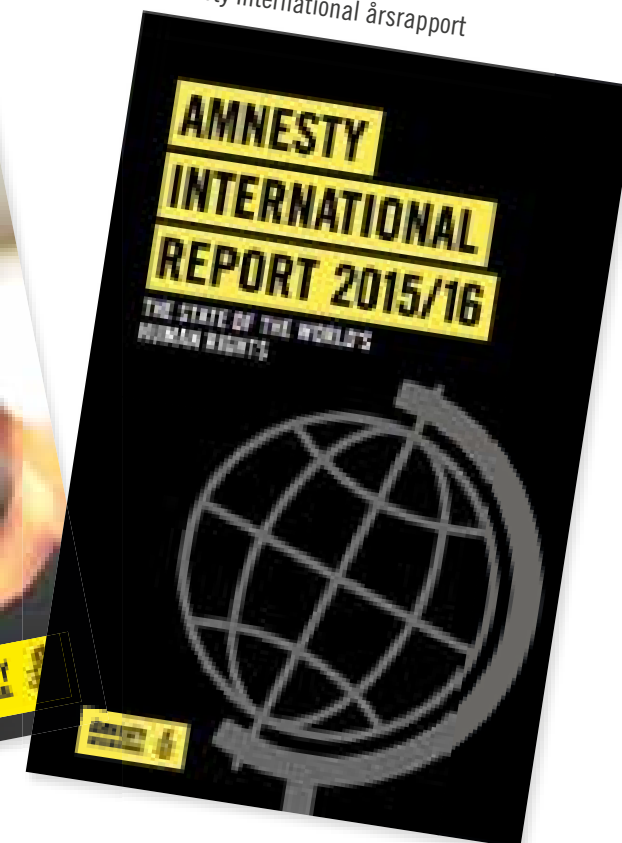
postkodlotteriet.se

Svenska sektionens årsberättelse
med årsredovisning

Amnesty International årsrapport

BESTÄLLNINGSKUPONG

Beställ Amnestys årsrapport 2015/2016.

Rapporten beskriver människorättssituationen i 160 länder och innehåller även sammanfattningar för varje världsdel. Kostnad 200 kr + porto.

☐ Ja, jag beställer Amnestys årsrapport

☐ Ja, jag beställer svenska sektionens årsredovisning 2015.

Vi skickar den mot portokostnad.

☐ Ja, jag vill prenumenera på Amnesty Press.

4 nr per år kostar 200 kr. Skicka mig ett inbetalningskort. Som medlem får du Amnesty Press automatiskt.

FÖR- OCH EFTERNAMN:

ADRESS:

POSTNUMMER OCH ORT:

TELEFONNUMMER:

Beställ via e-post: distributionen@amnesty.se eller skicka in kupongen i ett kuvert till Amnesty International, svarspost 110 610 800, box 4719, 116 92 Stockholm

MÄNNISKOR PÅ FLYKT

Just nu upplever världen de mest omfattande flyktingströmmarna sedan FN:s konvention om flyktingars rättsliga ställning trädde i kraft. Närmare 60 miljoner människor befinner sig på flykt runt om i världen, av dessa befinner sig nio av tio utanför Europa. Samtidigt har rätten att söka asyl inte varit under större press sedan konventionens införande.

Pressen kommer från många olika håll och tar sig allt fler uttryck. Listan över bakslag kan göras lång; stater bryter mot principen om “non refoulement” (att personer inte ska återsändas till ett land där de kan förväntas bli utsatta för allvarliga kränkningar av sina mänskliga rättigheter), flyktingar och migranter frihetsberövas allt för ofta och sätts i förvar, gränsskydd externaliseras, det vill säga flyktingar hindras på vägen till det land de vill söka asyl i och så vidare.

Amnesty International har här en viktig roll, asyl-rätten är inte en politisk sakfråga som baserar sig på tycke och smak. Rätten att söka asyl är en viktig del av de mänskliga rättigheterna, rättigheter som är odelbara och omfattar alla människor alltid. Asylrätten inkluderar såväl möjligheten att ansöka om asyl som tillgången till en rättsäker process och frånvaron av diskriminering.

Behovet av en organisation som ständigt lyfter och bet-onar rättighetsaspekten blir allt viktigare. Förutom att stå upp för de rättigheter och principer som gällde igår behöver Amnesty driva på för att asylrätten ska bli en praktisk möjlighet för fler. Exempelvis lagliga och säkra möjligheter att söka asyl, en fråga vars baksida visar sig varje gång en katastrof sker på Medelhavet, katastrofer som inte slutar existera för att länder stänger sina gränser. Lagliga och säkra vägar är en

fråga där Amnesty har varit, och behöver fortsätta vara, en central aktör.

Det är också ett område där Amnesty kommer att fortsätta arbeta. I Amnestys globala strategiska plan fram till 2019 ingår arbete för att stärka skyddet för flyktingar och asylsökande, att förmå stater att ta upp kampen mot främlingsfientlighet och rasism samt att människor som fördrivits av konflikter, flyktingar och asylsökande ska ha en säker tillgång till skydd och stöd.

Under 2016 kommer Amnesty att inleda en global kampanj, People on the move, som kommer att pågå fram till 2018. Fokus kommer bland annat att ligga på mottagandet vid gränserna, säkerställandet av skydd för personer som fastnat i transit, att fler länder ratificerar FN:s flyktingkonvention, bekämpande av främlingsfientlighet och rasism, säkra och legala vägar för flyktingar och räddandet av liv. En global kampanj är dock bara en del av det arbete Amnesty behöver bedriva kring människor på flykt 2016 - vi kommer att behöva påverka på flera olika nivåer, verka via många olika kanaler och med en bred palett av metoder.

År 2016 inleddes med frågeställningar och problem-beskrivningar där Amnesty behövde lägga fokus på att försvara innehållet i gårdagens rättigheter. Förhoppningsvis kommer situationen och perspektiven att ändras under de kommande åren, så att vi kan börja nästa strategiska planeringsperiod 2020 med att driva på för innehållet i morgondagens rättigheter för människor på flykt.

ANDERS HÅLLBOM, STYRELSELEDAMOT

STYRELSENS HÖRNA

ÄR DU INTRESSERAD AV FLYKTINGARS OCH MIGRANTERS RÄTTIGHETER?

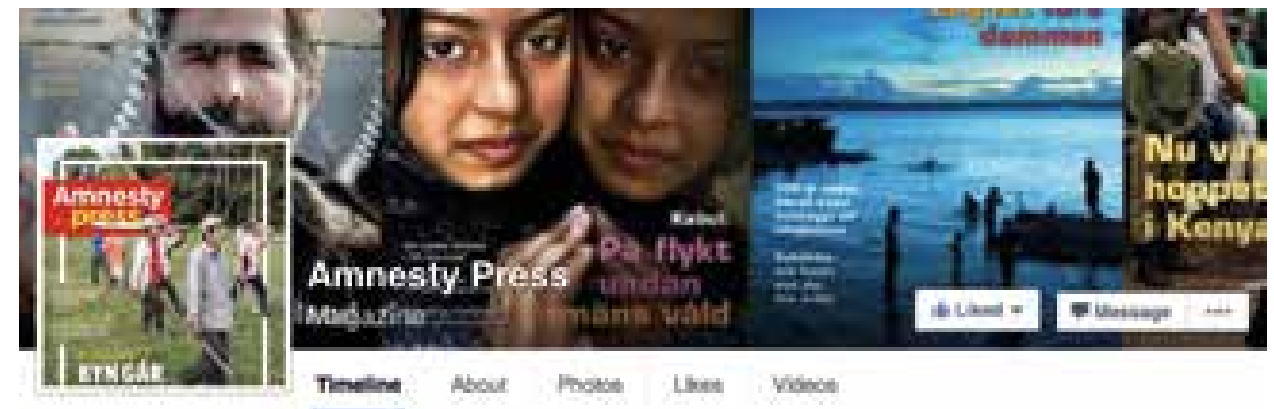
Är du nyfiken på Amnestys arbete med dessa frågor? Funderar du på att bli aktiv medlem och vill engagera dig regelbundet? Då är du som medlem välkommen att gå vår utbildning **Asylrätt och Amnestys arbete med flyktingar och migranter**.

Utbildningen är två dagar lång och finns tillgänglig för alla intresserade medlemmar. Utbildningen är också ett första steg för den som känner sig intresserad av att arbeta aktivt med dessa frågor inom Amnesty; Amnesty besöker till exempel regelbundet Migrationsverkets förvar. Du kan också bli aktiv som flykting- och migrationssamordnare på din ort.

Utbildningen ges för Amnestys medlemmar, är kostnadsfri och lunch och kaffe serveras båda dagarna. Eventuell resa och uppehålle får du stå för själv. Om du har frågor får du gärna höra av dig till Karin Laine på telefonnummer **08-7290253** eller epost karin.laine@amnesty.se

Fler detaljer om utbildningen och hur du anmäler dig hittar du i kalendariet på www.amnesty.se. Just nu finns ett planerat utbildningstillfälle i 28-29 maj i Stockholm, men håll koll på kalendariet där vi uppdaterar med tillfällen löpande.

DU FÖLJER VÄL AMNESTY PRESS PÅ FACEBOOK?

POSTTIDNING B

Avsändare:
Amnesty International
Box 4719
116 92 Stockholm

Begränsad eftersändning.
Vid definitiv eftersändning återsänds
försändelsen med den nya adressen
på baksidan (ej adressidan):

ANNONS

TRÄFFA AMNESTY I VÅR

I Tunisien kan en våldtäktsman slippa åtal om han gifter sig med den han våldtagit. Under mars månad kan du träffa Amnesty runt om i Sverige och tillsammans med oss agera för att Tuniens regering ska skydda brottsoffren - inte förövarna. Läs mer om var och när du kan träffa oss i vårt kalendarium på amnesty.se. I Göteborg planeras till exempel följande:

Stå upp för allas lika värde!

Internationella kvinnodagen är en central dag i kampen för kvinnors rättigheter. Det är en dag för firande och fest, men också eftertanke, nätverkande och gemensam organisering för framtiden.

Amnesty Internationals Kvinnorättsgrupp Göteborg har tillsammans med Agenda: Jämlikhet samt Ladyfest Göteborg i flera år uppmärksammat denna dag genom att anordna seminarier, workshops och paneldiskussioner. Dagen avslutas med en stor fest.

Kom till Världskulturmuseet i Göteborg och stå upp för allas lika värde!

Tid: Från klockan 12:00 den 5 mars
Plats: Världskulturmuseet i Göteborg

ATT MED LIVET SOM INSATS VÄGRA BESEGRAS!

Malalai Joya blev världsberömd efter att ha avsatts ur Afghanistans parlament då hon öppet fördömt i parlamentet sittande krigsherrar och krigsförbrytare. Hon har överlevt upprepade mordförsök och BBC har kallat henne "den modigaste kvinnan i Afghanistan".

Lyssna på Malalai Joya:

Tid: 7 mars klockan 19.00
Plats: Folkets Hus i Göteborg,
Olof Palmes Plats 3

Tid: 17 mars klockan 18:00
Plats: ABF-huset, Sveavägen 41, Stockholm

”

”De som protesterar blir måltavlor. Mina vänner och kollegor har blivit lönnmördade. De har försökt att mörda mig fyra gånger, den senaste attacken var i Kabul som är huvudstaden i detta land och ska vara en trygg och demokratisk stad. Om du sedan försöker att protestera i parlamentet är deras första reaktion att tysta ned en.”

MALALAI JOYA I BRITTSKA THE INDEPENDENT 22 MAJ 2007